

การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก

เมื่อจะศึกษาเรื่องใดก็ตาม ประการแรกที่เราควรทราบก็คือ ภูมิหลังความเป็นมา และลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของเรื่องนั้น ๆ เสียก่อน เพื่อ่อให้เกิดความเข้าใจที่ถกคอง และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาที่ลึกซึ้ง และเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นต่อไป ฉะนั้นในที่นี้จึง ขอกล่าวถึงลักษณะชอขุ เขตและหลักเกณฑ์การแปลเบื้องต้นโดยทั่วไป เพื่อช่วยเสริมความ เข้าใจในแจ่มชัด เสียก่อนแล้วจึงจะกล่าวถึง เฉพาะการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กใน ลาคับต่อไป

คำจำกัดความ

การแปล หรือ Translation มีรากศัพท์มาจากคำว่า Translatio ในภาษาละติน ซึ่งหมายถึงการส่งผ่านหรือการถ่ายทอด (Harris, Levey, ed. 1975: 2776) ริชาร์ด บรีสลิน (Brislin 1976: 1) ใ้ให้คำจำกัดความไว้ว่าการ แปลก็คือกระบวนการถ่ายทอดความนึกคิดและทัศนคติที่ปรากฏอยู่ในภาษาหนึ่ง ไป เป็นอีก ภาษาหนึ่ง เจ.ซี. แคทฟอร์ด (Catford 1965: 20) นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษ ใ้ให้ความ เห็นว่า เป็นการนำเอาความหมายในภาษาต้นฉบับ (Source Language) มาแทนที่ด้วยภาษาที่ไ้แปล (Target Language) โดยคงความหมายเดิมไว้ให้ มากที่สุด ส่วนยูนิ เอ. นิดา (Nida 1975: 33) ผู้เชี่ยวชาญการแปลใน ปัจจุบันก็กล่าวว่าการ แปล เป็นการ ค้นหาถ้อยความที่มีความหมายใกล้เคียงกันที่สุดทั้งในภาษา ต้นฉบับและภาษาที่ไ้แปลมาใ้ เพื่อใ้การถ่ายทอดความคิดและรูปแบบการ เสนอความ คิดตรงตามต้นฉบับมากที่สุด และสำหรับปีเตอร์ นิวมาร์ค (Newmark 1981: 7) ใ้ให้คำจำกัดความว่าการ แปลคือการที่พยายามนำความคิดหรือสารของข้อความบทหนึ่ง มาถ่ายทอดสู่อานงานแปลด้วยภาษาอีกภาษาหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่ไ้ก่อให้เกิดผลคอบ สอนองในตัวอานงานแปลใ้ เ้า เทียมหรือ เทียบ ใ้เคียง กับผลคอบสอนองใ้ตัวอานต้นฉบับมี

จากคำจำกัดความทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ในส่วนที่คล้ายกันก็คือการแปล เป็นเรื่องของการใช้ภาษา การจับความหมายแล้วนำความหมายนั้นไป เสนอใหม่โดยใช้อีกภาษาหนึ่ง เป็นตัวสื่อ

สำหรับลักษณะที่ต่างกัน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการแปลและกลวิธีการแปล จุดมุ่งหมายอันหนึ่ง คือ นักแปลจะคงยึดรูปแบบของการ เสนอความคิดของตนฉบับ เป็นเป้าหมายในการใช้ภาษา ศูนย์กลางของความสนใจและการทำงานอยู่ที่ต้นฉบับ ซึ่งหมายรวมไปถึงผู้เขียนต้นฉบับด้วย ในขณะที่จุดมุ่งหมายอีกแง่หนึ่ง คือ การสื่อ "สาร" ไปยังผู้อ่านบทแปลให้ไต่ผล ศูนย์กลางความสนใจและการทำงานอยู่ที่ "ผู้อ่านงานแปล" และกลวิธีที่จะทำให้อ่านจับสารได้ เข้าใจความคิดได้ เหมือนที่ผู้อ่านต้นฉบับได้รับ

การที่การแปลมีคำจำกัดความต่าง ๆ กันนั้น มีสาเหตุมาจากธรรมชาติของภาษาที่ว่าภาษาแต่ละภาษานั้นแม้จะมีส่วนที่คล้ายคลึงกันแต่ก็มีส่วนแตกต่างกันด้วย การที่ผู้แปลพยายามดึงเอาความคิดที่แสดงออกมาในภาษาหนึ่งมาถ่ายทอดโดยใช้อีกภาษาหนึ่งนั้น จะพบว่าเมื่อมุ่งจะรักษาความหมายของต้นฉบับไว้ให้ตรงกับฉบับแปล วิธีการนำเสนอความคิดอาจต้องเปลี่ยนไป ในทางตรงกันข้ามถ้าพยายามรักษารูปแบบของต้นฉบับ (ทรงท่าของการ เขียน) ไว้ การสื่อความหมายอาจไม่ไต่ผลเต็มที่ (สัญญาวิ สายบัว 2525: 1)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความเห็นต่าง ๆ กันไปในการให้คำจำกัดความ ก็อาจสรุปได้อย่างกว้าง ๆ ว่าการแปล ก็คือกระบวนการการสื่อสารระหว่างภาษาที่กระทำโดย การถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่ง ไปให้อ่านที่ใช้อีกภาษาหนึ่งไว้รับ และ เกิดความเข้าใจ เช่นเดียวกับที่เกิดแกผู้อ่านซึ่ง เป็น เจ้าของภาษาต้นฉบับมาแล้ว

การถ่ายทอดข้อความโดยวิธีการแปลนั้นนับ เป็นการส่งผ่านความคิดที่ได้มาจากภาษาเขียน ซึ่งทำให้การแปลแตกต่างไปจากการ เป็นตาม (Interpretation) ที่มุ่งถ่ายทอดความคิดจากภาษาพูด เป็นสำคัญ (Finlay 1971: 13) ทั้งนี้ถ้าพิจารณาจากวิธีการทำงานของทั้งสองกระบวนการนี้แล้วจะ เห็นว่าผู้ที่ เป็นตามจำเป็นต้องถ่ายทอด ความรู้ ความคิดออกมา เป็นภาษาพูดภายใน เวลาอันจำกัดและตามสถานที่ที่กำหนด ส่วนนักแปลจะมีอิสระในการทำงานมากกว่า เพราะสามารถที่จะใช้ เวลาตามต้องการรวมทั้ง

มีเวลาพอที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดส่วนในให้สะอาดโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่
กล่าวโดยสรุป ก็คือ การแปลไม่ตกเป็นทาสของกาลและเทศะ เช่นการ เป็นลาม
(ฉัตรชัย สุกระภาณจัน 2523: 165-166)

จะเห็นได้ว่า การแปล เป็น เรื่องที่ต้องอาศัยทั้งความรอบรู้ และทักษะในด้านการใช้
ภาษาทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาที่ใช้แปล ตลอดจนความรอบรู้ในเรื่องภาษาศาสตร์ อยุ่ไม่อยู่
เนื่องจากขณะดำเนินการแปล ผู้แปลจะต้องวิเคราะห์รูปแบบของภาษาต้นประพันธ์ให้
รวมทั้งต้องเลือกสรรถ้อยคำที่เหมาะสมและมีความหมายเท่าเทียมกันมาใช้ เพื่อรักษา
รูปแบบและความคิดเดิมให้คงอยู่ ควบคู่กันหากผู้แปลขาดความรู้ในเรื่องโครงสร้าง
ของภาษา ไวยากรณ์ ตลอดจนคำศัพท์ที่ใช้กันอยู่ทั้งในภาษาต้นฉบับและภาษาที่จะใช้แปล
แล้ว การแปลนั้นก็อาจบรรลุเป้าหมาย คือ การถ่ายทอดสารที่ผู้เขียนตั้งใจจะสื่อถึง
ผู้อ่านได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ควบคู่กันจากนั้นก็ยิ่งยาก เช่นนี้จึงมีผู้กล่าวว่า "การแปล
เป็นกระบวนการที่มีรูปแบบสลับซับซ้อนที่สุดในบรรดาสรรพสิ่งทั้งปวงที่เกิดจากวิวัฒนาการ
ของจักรวาล" (Brislin, quoted in Toma 1976: 247)

ลักษณะของการแปล

ลักษณะการแปลที่ถือกันว่ามีคุณค่าจะอยู่ที่ความสามารถในการถ่ายทอดความ
หมายของต้นฉบับได้อย่างครบถ้วน งดงามและแนบเนียน จนทำให้อ่านไม่เกิดความรู้สึก
ว่ากำลังอ่านฉบับแปล กล่าวคือ ผู้แปลต้องมี "ศิลปะ" ที่จะซ่อนเร้นร่องรอยของการแปล
ไว้อย่างมีศิลปะจนกระทั่งผู้อ่านฉบับแปล เกิดความรู้สึกประทับใจ เช่นเดียวกับผู้อ่านจาก
ต้นฉบับเดิม (ปราณี บานชื่น 2522 ก: 53)

จากข้อสังเกตที่ว่าผู้แปลต้องมีศิลปะในการแปล ใ้คนนำไปสู่ประเด็นปัญหาซึ่ง เป็น
ที่ถกเถียงกันมาก นั่นคือ การแปล เป็นศิลปะหรือศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญการแปลอย่าง เช่น
ซีโอคอร์ ซาวอรี (Savory 1968: 29) ใ้ให้ความเห็นว่าการแปลถือเป็น
ศิลปะแขนงหนึ่ง เนื่องจากมีคุณสมบัติสำคัญ เช่น เกี่ยวกับการศิลปะโดยทั่วไป กล่าวคือ
การลวงพจนจากการถูกจำกัดด้วยกาลเวลา ความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าตลอดจนความ
ละเอียดอ่อนารมณ์ ซึ่ง เกิดขึ้น เมื่อใ้คนงานแปลที่คนนั้นยอมจะคง เกิดขึ้น เสมอไม่ว่าผู้อ่าน
จะเป็นคนในยุคใดสมัยใดก็ตาม

ไฮสท์ เฟรนซ์ (Frenz 1961: 72) กล่าวแสดงทัศนะไว้ว่าการแปล
นั้นอยู่ตรงจุดกึ่งกลางระหว่างศิลปะสร้างสรรค์ (Creative art) กับศิลปะซึ่งลอก
เลียนมาจากผลงานของผู้อื่น (Imitative art)

ทัศนะที่ชาว อริ และ เฟรนซ์ เสนอนี้สอดคล้องกับความเห็นของ อี. คาร์ (Cary
1959: 21) นักวิชาการชาวฝรั่งเศสที่ว่า การแปล เป็นงานศิลปะซึ่งต้องอาศัยความประณีต
ละเอียดอ่อนอย่างสูงในการรังสรรค์ขึ้น

อย่างไรก็ดี ก็ยังมีผู้คัดค้านแนวความคิดดังกล่าวมาข้างต้น โดยฮิชาคเกอร์ พินชัค
(Pinchuck 1977: 17) อธิบายไว้ในงานเขียนเรื่อง Scientific and
Technical Translation ว่าในปัจจุบัน วิทยาการสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาท
อย่างมากในการทำงานแปล มีการใช้คอมพิวเตอร์ทำงานแปลแทนมนุษย์ กระบวนการ
แปลถูกนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมากกว่าแต่ก่อน รวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสาขา
วิชาอื่น ๆ เช่น จิตวิทยา มนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาศาสตร์ ซึ่งกล่าวได้
ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นจนน่าจะถือได้ว่าการแปลก็คือ "ศาสตร์" แขนงหนึ่งซึ่ง
ประยุกต์มาจากภาษาศาสตร์นั่นเอง

แนวความคิดดังกล่าวนี้มีรากฐานมาจากทัศนะของ กลุ่มนักภาษาศาสตร์ เยอรมัน
ที่เห็นว่า การแปลน่าจะเป็น เรื่องของศาสตร์มากกว่า ประกอบกับ เกิดมีสาขาวิชาใหม่ที่
ว่าด้วยการศึกษารูปแบบ (Translation Study) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากผล
การศึกษาของนักภาษาศาสตร์ รัสเซีย และสมาคมภาษาศาสตร์แห่งปราก (Prague
Linguistic Circle) ทำให้ความคิดที่ว่า การแปล เป็นศาสตร์แพร่หลายมากขึ้น
(Basnett - McGuire 1980: 35,38)

ความเห็นที่แตกต่างกันของทั้งสองฝ่ายก็กล่าวมาข้างต้น ไม่อาจสรุปได้ว่า
ฝ่ายใดถูกต้องที่สุด ทั้งนี้จึงมีผู้เสนอความเห็นที่ประนีประนอมมากกว่า

การแปลมีลักษณะรวมทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากแปลต้องมีทั้งจินตนาการ สรสร้างรูปและสุนทรีย์ภาพในการ เลือกรูปคำตลอดจนรูปแบบของภาษาที่เหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างของภาษา รวมถึงความสามารถที่จะถ่ายทอดข้อความใจถกของตามแบบแผนของภาษา ขณะเดียวกันก็ถึงความไพเราะและ อรรถรสของภาษาที่คนฉบับไวโคคาย (Nida 1976: 65-66)

และเอียน เอฟ. ฟินเลย์ (Finlay 1971: vii) กล่าวว่า

งานแปลเป็นทั้งงานช่างและงานศิลป์ กล่าวคือ เป็นความสามารถที่จะถ่ายทอด ภาษาไทยอย่างถูกต้องและกระชับรัดกุม รวมทั้งการสอกลุ่เสรีภาพ จินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์ เขาไวคยสวนหนึ่ง ความรททางภาษาที่แปลจะตอม่ เสมือนหนึ่งช่างหัตถกรรมนั้นอาจเรียนรู้หรือสนกู่ใจ แต่ความคิดสร้างสรรค์ในการ แปลนั้นไม่อาจสอนให้เกิดขึ้นเทาเทียมกันได้

ในปัจจุบันทัศนะข้างต้นได้รับการยอมรับกันมากขึ้น จึงอาจสรุปได้ว่าลักษณะ ของการ แปลนั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ประวมกัน

วัตถุประสงค์ของการแปล

โดยทั่วไป การแปลของชาติต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์หลักที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ

1. เพื่อเผยแพร่ศาสนาและศึกษาหลักปฏิบัติในศาสนานั้น ๆ
2. เพื่อเล่านิทานและตำนานของ แต่ละชาติ
3. เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
4. เพื่อติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร และวิทยาการระหว่างประเทศ อันเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น (วรรณี ทอง เคียน 2515: 33)

ประเภทของการแปล

การแปลแบ่งเป็นประเภทตามวิธีที่ใช้ในการดำเนินการได้ดังนี้ คือ

1. การแปลตามตัวอักษรหรือแปลตรงตัว (Literal or one-to-one translation) หมายถึงการแปลโดยรักษารูปแบบการ เสนอความคิดของคนฉบับไวให้ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รูปแบบที่กล่าวถึงนี้คือ คำ ระเบียบวิธี การเรียงคำ การ เรียงประโยค และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

2. การแปลแบบเอาความ (Free translation) เป็นการแปลที่มีรูปแบบเสนอความคิดแตกต่างไปจากต้นฉบับ ภาษาที่ใช้ในฉบับแปลมีลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ราบรื่นและอ่านเข้าใจใครง่ายกว่า ทั้งนี้เพราะผู้แปลมุ่งหมายที่จะสื่อความหมายในผู้อ่าน เป็นสำคัญ รูปแบบการเรียงคำและเรียงประโยคที่ผู้อ่านไม่คุ้นเคยจะไม่มีใช้ในฉบับแปลตลอดจนอาจมีการแทรกคำอธิบายในฉบับแปลหรือตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนของต้นฉบับทิ้งไปได้

การที่ผู้แปลจะเลือกแปลแบบเอาความหรือแบบตรงตัวจะต้องพิจารณาประเภทและลักษณะงานเขียนที่จะแปลเป็นหลัก โดยทั่วไปงานเขียนแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. งานเขียนเพื่อระบายอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้เขียน (Expressive Writing) งานเขียนประเภทนี้ผู้เขียนมุ่งแสดงความรู้สึกนึกคิดตลอดจนอารมณ์ของตนเองออกมาเป็นสำคัญ จึงไม่คำนึงถึงประเภทของผู้อ่าน งานเขียนแนวนี้ เช่น บทกวีที่แสดงอารมณ์รุนแรง บทพรรณนาความตาง ๆ และนิราศ เป็นต้น

2. งานเขียนเพื่อให้ขอมูล (Informative Writing) เป็นงานเขียนเพื่อรายงานข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ งานเขียนประเภทนี้ไม่ใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึก หากมุ่งที่ถ้อยคำสั้นกระชับและใ้ใจความมากที่สุด ตัวอย่าง เช่น บทความทางวิชาการ รายงานข่าว คำประกาศ เป็นต้น

3. งานเขียนเพื่อชักจูงใจ (Communicative Writing) เช่น บทโฆษณาสินค้า คำขวัญจูงใจ

สำหรับงานเขียนทั้ง 3 ประเภทนี้ งานเขียนเพื่อแสดงความรู้สึกของผู้เขียนนับเป็นงานที่ควรแปลแบบตรงตัวให้มากที่สุดเท่าที่ภาษาในฉบับแปลจะเอื้อให้ได้ เพื่อให้อารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นจะยังคงดำรงอยู่ เช่นที่ปรากฏในต้นฉบับ ส่วนงานเขียนเพื่อให้ขอมูลกับงานเขียนที่มุ่งจูงใจ เหมาะกับการแปลแบบเอาความ อย่างไรก็ตาม งานเขียนบางชิ้นอาจจะมีบางตอนที่ เป็นงานเขียนแบบหนึ่งและคนอื่น ๆ เป็นอีกแบบหนึ่งก็ได้ ผู้แปลจึงควรวิเคราะห์ต้นฉบับให้ถ่องถ้วนแล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีแปลให้สอดคล้องกับต้นฉบับ (สัจฉณี สายบัว 2525: 3-4)

หลักเกณฑ์ในการดำเนินการ แปลโดยทั่วไป

การแปลนับ เป็นกระบวนการที่กระทำต่อภาษา แต่เนื่องจากภาษาแต่ละภาษา เป็นระบบที่ซับซ้อนและมีขอบเขตที่จะคงศึกษาอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ภาษายัง เป็นพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ จึงต้องมีการพัฒนาแปร เปลี่ยนไปตามกาล เวลาและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการแปลจึง เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก นักวิชาการ และนักแปลอาชีพทั้งหลายที่ เขียน เกี่ยวกับหลักการ แปล เองก็ยังไม่อาจตกลงกัน ไ้ว่าอะไรคือเกณฑ์ที่ถูกต้องที่สุด อย่างไรก็ตาม ก็อาจจะหาหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ที่ใช้ร่วมกันได้ เพราะเหตุว่า เมื่อพิจารณาคุณสมบัติที่สำคัญของภาษาต่าง ๆ แล้ว จะ เห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันอยู่หลายประการ กล่าวคือ

1. ภาษาทุกภาษามีระบบไวยากรณ์ ระบบเสียง มีถ้อยคำที่ใช้สื่อความหมายตลอดจนมีการใช้สัญลักษณ์อื่น เป็นรูปธรรม เป็น เครื่องหมายสื่อความคึกอื่น เป็นนามธรรม โศก ภาษาเขียน

2. ภาษาทุกภาษาอัน เป็นระบบใหญ่สามารถแบ่งออก เป็นระบบย่อยได้อีกหลายประเภทตามสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยต่าง ๆ ประเภทหรือชนิดของภาษา (Language varieties) นับ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้แปลจะต้องสังเกตุและนำมาพิจารณาในการ เลือกใช้คำ เลือกใช้ลีลาการแปลและปรับระดับการใช้ภาษาให้ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะตัวของภาษา (ปราวดี บานชื่น 2522 ช: 55)

จากลักษณะดังกล่าวนี้ จึงอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่ว ๆ ไป เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ สำหรับผู้แปลที่มีเจตนารมย์จะแปลงานใด ๆ ก็ตาม จะได้ใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินการโดยแบ่ง เป็นขั้นตอนใดดังนี้

1. อ่านงาน เขียนนั้น ๆ ทั้ง แคตจนจบอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ ในขณะที่อ่านควรตั้งข้อสังเกตว่ามีปัญหาอยู่ที่ใดบ้าง เพื่อที่จะค้นหาทางซักปัญหาทั้ง แคตจน ถ้าพิจารณาแล้ว เห็นว่างานนั้นมีปัญหามาก ผู้แปลควรตัดสินใจปฏิเสธไม่แปลงานนั้น เสียแต่แรก เพื่อจะได้ไม่ของ เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

2. ผู้แปลจะต้องมีความรอบรู้และรู้จักสังเกตรูปประโยครวมทั้งคำศัพท์ที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ ทวย เหตุว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องกำหนดประเภทของภาษา ซึ่งผู้แปลจะต้องปรับภาษาที่จะใช้แปลให้เป็นภาษาเดียวกัน
3. พยายามค้นหาความหมายเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องที่จะแปล ถ้าเป็นงานวิชาการ เฉพาะคำใดคำหนึ่ง ผู้แปลควรสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในค่านั้น ๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ที่สำคัญก็คือ ทำให้แปลคำศัพท์เฉพาะ (Technical term) ได้ถูกต้อง อันเป็นการรักษาความเที่ยงตรงของเนื้อหาไว้ (Finlay 1971: 89-90)
4. ผู้แปลจะต้องตั้งคำถามถามตัวเองว่าผู้เขียนงานชิ้นนั้น ๆ มีบทบาทเป็นเช่นไร เช่น เป็นนักวิทยาศาสตร์ นักเคมี หรือนักธุรกิจ ฯลฯ เนื่องจากบทบาทของผู้เขียนจะเป็นตัวกำหนดลักษณะของภาษา คำศัพท์ ตลอดจนรูปประโยคซึ่งกลุ่มอาชีพหรือสาขาวิชาหนึ่ง ๆ ใช้ เฉพาะในหมู่มองคนเท่านั้น
5. นอกจากพิจารณาฐานะและบทบาทของผู้เขียนแล้ว ผู้แปลยังต้องวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของงานว่าเขียนให้ใครอ่าน ระดับการศึกษา ฐานะ เพศ วัยแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดท่วงทำนองของภาษาวาจะ เป็นแบบทางการ (formal) เป็นแบบกันเอง (Casual) เป็นแบบภาษาพูด (Colloquial) หรือเป็นแบบไม่เจาะจงกับใครโดยเฉพาะ (impersonal) รวมไปถึงกำหนดระดับความยากง่ายของภาษาทวย (Newmark 1981: 20-21)
6. คณาหารูปแบบ (mode) ที่เหมาะสมของภาษา โดยความผู้เขียนใช้หนทางหรือวิถีใดเป็นสื่อในการติดต่อ โดแก่ ใช้เขียน ใช้พูด หรือเขียนเพื่อใช้พูด (Script) เป็นคน

7. สำนวนหรือสำนวนเขียนใช้ภาษาท้องถิ่น (dialect) ภาษาเฉพาะช่วงเวลา (temporal dialect) หรือภาษาเฉพาะตัว (idiolect)* บางหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเตรียมหาคำภาษาถิ่นหรือภาษาเฉพาะที่เหมาะสมไว้ใช้ เพื่อให้ทัดเทียมกันกับภาษาในทศวรรษ (Catford 1965: 24)

เมื่อผู้แปลสามารถกำหนดรูปแบบของภาษา ท่วงทำนองการเขียน รวมทั้งบทบาทของผู้เขียนผู้อ่านได้แล้ว จึงเริ่มแปลโดยพยายามหลอมตนเองให้ดำเนินบทบาทของผู้เขียนอย่างเต็มที่ โดยเลือกใช้คำศัพท์ ถ้อยคำสำนวน รูปประโยค ตลอดจนใช้ลีลาการเขียน (style) ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ในกรณีที่เกิดปัญหา เรื่องความแตกต่างของภาษาถิ่นและภาษาที่จะใช้แปล เนื่องจากขาดถ้อยคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกัน อันจะเป็นสาเหตุทำให้ผู้อ่านบทแปลไม่อาจเข้าใจเนื้อหาได้ตามความมุ่งหมายของผู้แปล ผู้แปลจะต้องมีการปรับภาษาบทแปลเพื่อขจัดปัญหาข้างต้นให้หมดไป การปรับบทแปลทำได้ 2 วิธี คือ

1. ปรับระดับคำหรือสำนวนโวหาร ซึ่งมีปรากฏอยู่ในทศวรรษแต่ไม่มีคำเทียบเคียงในฉบับแปล ทำได้โดยการคงคำศัพท์ของทศวรรษไว้แต่เพิ่มคำอธิบายเพื่อความกระจ่างชัด หรือใช้วลีหรือประโยคแทนคำคำเดียว รวมถึงการใช้คำอ้างอิงที่มีขอบเขตความหมาย

* ภาษาถิ่น (dialect) หมายถึงภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ (geographical dialect) โดยมีความแตกต่างทางสภาพภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยที่ทำให้ภาษาที่ใช้ต่างกัน คำว่าท้องถิ่นอาจหมายถึงความถึงประเทศก็ได้ เช่น British English, American English เป็นต้น

ภาษาเฉพาะช่วงเวลา (temporal dialect) หมายถึงภาษาที่ใช้พูดหรือเขียนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เวลาใดเท่านั้น อาทิเช่น Old English, Middle English เป็นต้น

ภาษาเฉพาะตัว (idiolect) คือ ภาษาที่แสดงลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลหรือผู้เขียนหรือคนใดคนหนึ่ง ทั้งนี้อาจทราบได้โดยสังเกตข้อความถึงของคำศัพท์สำนวนหรือรูปประโยคที่ใช้ ในการแปลนั้นภาษาเฉพาะตัวไม่มีบทบาทสำคัญ เท่ากับภาษาถิ่นแต่อย่างใด (ปราชญ์ บานชื่น 2522 ข: 56)

เรื่องราวของอาณาจักร เป็นภาษาโบราณ 2 ภาษา ซึ่งต่อมาได้มีผู้พบจารึกดังกล่าวในบริเวณเกาะอีเลแฟนไทน์ (Elephantine) แถบคาคาแรคท์ 1 (First cataract) (Newmark 1981: 3) นอกจากนี้ในจารึกโรเซตตา (Rosetta Stone) ยังมีชื่อเสียงที่ไครรวบรวมเรื่องราวที่แปลและเขียนด้วยภาษาเฮียโรกลิฟิค ภาษาอียิปต์ และภาษากรีกไว้ด้วย

ในสมัยที่บาบิโลเนีย เรื่องอำนาจ การทำงานแปล เป็นอาชีพที่รุ่งเรือง อาชีพหนึ่ง มีการแปลเรื่องราวของชนชาติอื่นจารึกลงในแผ่นดินเหนียว ตัวอย่างเช่น ในรัชสมัยของพระเจ้าคาร์นิอัสแห่งเบฮิสตัน (King Darius of Behistan) เมื่อประมาณ 522-485 ปีก่อนคริสตกาล ได้โปรดให้จารึกเรื่องราวความเป็นไปของอาณาจักรในสมัยของพระองค์ลงบนแผ่นดินเหนียวโดยใช้อักษรคูนีฟอร์ม (Cuneiform) แผ่นจารึกนี้ไครรวบรวมเรื่องที่แปลและเขียนด้วยภาษาเปอร์เซียโบราณ ภาษาอิตาไมท์ และภาษาบาบิโลเนียโบราณ (Pinchuck 1977: 16-17) อย่างไรก็ตาม การแปลก็ยังไม่แพร่หลายกว้างขวางมากนักในยุคนั้น

จนกระทั่งเมื่ออาณาจักรกรีกก่อตัวขึ้นและขยายอำนาจออกไปเป็นศูนย์กลางอารยธรรมของโลกตะวันตก ในสมัยนั้นกิจกรรมทางภูมิปัญญาทุกสาขาได้รับการส่งเสริมอย่างแพร่หลาย การแปลก็เฟื่องฟูขึ้นด้วย สันนิษฐานกันว่าในระยะนั้น คือ ประมาณ 240 ปีก่อนคริสตกาล ได้มีการแปลหนังสือภาษากรีกเป็นภาษาละตินกันมาก (สมทรง ณ นคร 2522: 36) โดยปรากฏชื่อผู้แปล คือ ลิวอิอุส แอนโดรนิคัส (Livius Andronicus) ซึ่งเป็นทาสชาวกรีกและเป็นผู้แปลมหากาพย์ โอดิสซีย์ (Odyssey) เป็นภาษาละติน (Finlay 1971: 18) นอกจากนี้นักเขียนชาวโรมันก็ได้นำวรรณกรรมกรีกไปแปลเป็นภาษาละตินด้วยเช่นกัน ผู้แปลที่มีชื่อเสียง ได้แก่ นาเวอิอุส (Naevius) และ เอนนิอุส (Ennius) ซึ่งรวมกันแปลบทละครของกรีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทละครของยุริพิดีส (Euripides) และได้นำแบบแผนการแต่งบทกวีของกรีกไปเผยแพร่ยังโรมด้วย (Savory 1968: 37) แคตลุลลัส (Catullus) และซีเซโร (Cicero) ก็เป็นนักแปลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีผลงานแปลภาษากรีกเป็นภาษาละติน

ต่อมา เมื่อโรมเจริญขึ้นจนเป็นมหาอาณาจักร ก็ได้มีการแปลวรรณกรรมจากภาษาละตินกลับเป็นภาษากรีกอีกทีหนึ่ง (สมทรง ๗ นคร 2522: 36)

ในศตวรรษที่ 8 และ 9 ศูนย์กลางการแปลได้เคลื่อนย้ายจากกรีกและโรมมาสู่กรุงแบกแดดในเอเชียไมเนอร์ เนื่องจากพวกอาหรับเรืองอำนาจขึ้น บรรดาเมธีอาหรับได้จัดตั้งสำนักการแปลขึ้นโดยอาศัยแนวทางของกรีกเป็นพื้นฐาน ได้มีการแปลผลงานของ อริสโตเติล (Aristotle) เพลโต (Plato) ฮิปโปเครติส (Hypocrates) และเมธีกรีกคนอื่น ๆ เป็นภาษาอาหรับ รวมทั้งมีการเรียนการสอนเรื่องการแปลกันอย่างแพร่หลาย แมกระทั่งนักปราชญ์ยุโรปในสมัยนั้นก็ยังรับเอาอิทธิพลของนักแปลอาหรับไปใช้ในการดำเนินงานแปลของตน (Savory 1968: 37-38)

ในศตวรรษที่ 12 ยุโรปภาคใต้แถบสเปนและโปรตุเกสตกอยู่ใต้อิทธิพลของพวกมัวร์ (Moore) จึงได้รับเอาวัฒนธรรมและวรรณกรรมของชนชาตินั้นมาศึกษาเป็นจำนวนมาก ทำให้ยุโรปเริ่มมีบทบาทสำคัญในกิจการแปล โดยในครั้งนั้นศูนย์กลางการแปลอยู่ที่นครโทเลโด (Toledo) ในสเปน ที่นี่เป็นแหล่งเก็บต้นฉบับตัวเขียนภาษาอาหรับซึ่งแปลมาจากวรรณคดีคลาสสิก ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ของกรีก เพื่อจะแปลเป็นภาษาละตินอีกทีหนึ่ง (Newmark 1981: 3) เอกสารเหล่านี้เก็บไว้ในหอสมุดขนาดใหญ่ มีนักแปลคนสำคัญจากประเทศต่าง ๆ มาใช้หอสมุดแห่งโทเลโดนี้กันมาก ในบรรดานักแปลเหล่านี้มีเจอร์อาร์ค แห่งเครโมนา (Gerard of Cremona) ผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์ผู้ปลุกปั้นนักแปล ซึ่งมีผลงานแปลงานเขียนทางวิทยาศาสตร์จากภาษากรีกและภาษาอาหรับเป็นภาษาละติน (Finlay 1971: 20) นอกจากนี้ก็มีอเดลาร์ค แห่งบาส (Adelard of Bath) ผู้แปลหนังสือชื่อ Principles of Geometry (Euclid) จากภาษาอาหรับเป็นภาษาละติน และโรแบร์ต เดอ เรติน (Robert de Retines) ซึ่งแปลคัมภีร์กระวานเป็นภาษาละติน เป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1141-1143

งานแปลที่มีชื่อเสียงยิ่งในสมัยนั้นคืองานแปลที่ชื่อ Liber Gestorum Barlaam et Josaphat ซึ่งเป็นตำนานพุทธประวัติที่นำมาดัดแปลงเนื้อหาให้เป็นเรื่องเล่าโดยพวกคริสเตียน หนังสือเล่มนี้ต้นฉบับเป็นภาษากรีกถูกนำไปแปลถ่ายทอด

เป็นภาษาของชาติต่าง ๆ ในยุโรปและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ในปี ค.ศ. 1584 บารอนิอุส (Baronius) ให้นำเรื่องนี้ไปรวมไว้ในหนังสือ Roman Martyrology ของเขาควย

เมื่อสิ้นศตวรรษที่ 12 ศิลปะการแปลก็เจริญถึงขีดสุดยิ่งกว่ายุคใดในอดีตกี่ผ่านมา เอกสารส่วนมากที่แปลกันในสมัยนั้นก็คือ พระคัมภีร์ และหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งพระเจ้าอัลเฟรด (King Alfred) เป็นผู้ริเริ่มแปลมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 10 ต่อมาก็มีผู้แปลพระคัมภีร์ออกเผยแพร่ทั้งในอิตาลี ไอร์แลนด์ และเยอรมัน ฉบับที่มีผู้รู้จักกันมากที่สุดและถือเป็นคนแบบของการแปลคัมภีร์ในสมัยต่อมา ก็คือ ฉบับแปลภาษาเยอรมันของมาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther)

หลังจากนั้นในราวกลางศตวรรษที่ 16 จาก อัมโยท์ (Jacques Amyot) บิชอป แห่งอ็อกเซอร์ (Auxerre) ซึ่งได้รับสมญาว่า "เจ้าชายแห่งนักแปล" (Prince of translators) ก็ได้แปลผลงานที่ทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อวงการวรรณกรรมอังกฤษในยุคหลัง ๆ เป็นอย่างมาก นั่นคือ งานแปลเรื่อง Lives of Famous Romans ของพลทาค (Plutarch) ซึ่งต่อมา เซอร์ โทมัส นอร์ธ (Sir Thomas North) ก็ได้อาศัยเค้าโครงฉบับแปลของอัมโยท์ มาแปลเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือฉบับหนึ่ง นอกจากนี้ เชกสเปียร์ (Shakespeare) เองก็ได้ใช้เนื้อหาจากงานแปลเรื่องนี้เป็นแนวทางในการแต่งบทละครเรื่อง Coriolanus, Julius Caesar, และ Anthony & Cleopatra ของเขาควย (Savory 1968: 38-39)

รัชสมัยของพระนางเจ้าเอลิซาเบธที่ 1 เป็นสมัยที่วงการแปลในอังกฤษก้าวเข้าสู่ยุคแห่งความรุ่งโรจน์ของการแปลเป็นครั้งแรก โดยมีมูลเหตุจูงใจมาจากความภาคภูมิใจในความ เป็นชาติมหาอำนาจ เป็นผู้ที่คิดค้นค้นใหม่ ๆ รวมไปถึงความนิยมชมชอบในการ เค้นทางผจญภัยก็ทำให้เกิด เนื้อหาใหม่ ๆ ในงานประพันธ์ ขณะเดียวกัน นักแปลก็ได้เลือกแปลวรรณกรรมซึ่ง เสนอแนวความคิดใหม่และมี เนื้อหาหลากหลายกว่า เติมในสมัยนี้ ได้มีการ เปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นในหมู่นักแปล กล่าวคือ มีนักแปลจำนวนมากที่ทำงาน โดยไม่ยึดถือตามแบบแผนที่มีมาแต่ เดิมและมักแปลงานจากหนังสือ ซึ่ง แปลมาจากคนฉบับ

ภาษาอื่นอีกที่หนึ่งรวมทั้งมีการแปล เป็นภาษาอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษอีกด้วย ผลงานของนักแปล เหล่านี้ได้รับความนิยมจากผู้อ่านโดยทั่วไป ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ไคแก งานของ เซอร์ โทมัส นอร์ธ และฟิเลมอน ฮอลแลนด์ (Philemon Holland) ผู้ซึ่งแปลงาน เขียนคลาสสิกของซโนโฟน (Xenophon) ลิวี่ (Livy) ซูโทนิอุส (Suetonius) และไพลินี่ (Pliny) นอกจากสองท่านนี้แล้ว ก็ยังมีจอร์จ แชนพแมน (George Chapman) ผู้แปล เรื่องของโฮเมอร์ (Homer) จอห์น โพลลิโอ (John Florio) แปล Essays ของมงตาญญี่ (Montaigne) และ โทมัส เชลตัน (Thomas Shelton) แปล Don Quixote เป็นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1612

คริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นช่วงเวลาที่มีการแปลหุคหนึ่งอยู่กับที่ ไม่มีผลงานใด ๆ ที่มีชื่อเสียงหรือแสดงถึงความก้าวหน้าใหม่ ๆ เกิดขึ้น งานแปลที่มีผู้แปลออกมา เช่น งานของซุซิดีเคส (Thucydides) และงานแปลผลงานโฮเมอร์ ของฮอบบส์ (Hobbes) ไม่ได้รับความนิยมเลย ส่วนงานแปลจากเรื่องของซิเซโร จูเวเนลล์ และ เซเนกกา ของเซอร์โรเจอร์ เลสทริง (Sir Roger L'Estrange) ก็มีเนื้อหาคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับมาก มีเพียงงานของจอห์น ทรายเคน (John Dryden) กวีเอกซึ่งแปล เรื่องของจูเวเนลล์ และเวอริจิด เท่านั้นที่เป็นที่ยอมรับของผู้อ่านโดยทั่วไป (Savory 1968: 41)

ครั้นถึงศตวรรษที่ 18 การแปลกลับเฟื่องฟูขึ้นอีกครั้ง โดยที่มีผู้แปลหนังสือออกมาเป็นจำนวนมาก ในระหว่างปี ค.ศ. 1715 - ค.ศ. 1720 อเล็กซานเดอร์ เฮอร์โปป (Alexander Pope) โค้ดออกมาหาภพ Illiad ของกวีโฮเมอร์ออก เป็นร้อยกรองภาษาอังกฤษ และในปี ค.ศ. 1726 ก็โค้ดแปล Odyssey ออกมาอีก เรื่องหนึ่ง ผลงานชิ้นนี้ของโปปถูกนำไปเปรียบเทียบกับฉบับที่ วิลเลียม คาวเพอร์ (William Cowper) แปลในปี ค.ศ. 1791 และ เจ.เฮ.วอร์ส (J.H.Vors) แปล เป็นภาษาเยอรมัน เมื่อปี ค.ศ. 1781 ปรากฏว่าฉบับแปลของคาวเพอร์มีเนื้อหา ตรงตามต้นฉบับมากที่สุด

ในช่วงทศวรรษสุดท้ายของศตวรรษนี้ได้มีการตีพิมพ์งานนิพนธ์ที่ว่าด้วยศิลปการแปล ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อผู้ที่ศึกษางานแปลโดยทั่วไป นั่นคือ หนังสือเรื่อง Essay on the Principles of Translation แต่งโดย อเล็กซานเดอร์ เฟรเซอร์ ทิตเลอร์ ลอร์ด วูดเฮาส์ลี (Alexander Fraser Tytler, Lord Woodhouselee) ในปี ค.ศ. 1792 หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาว่าด้วยทฤษฎีและหลักการแปลซึ่งยังคงเป็นประโยชน์อย่างมากในปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็มีผู้พยายามแปลผลงานของ เซคส เปียร์ เป็นภาษาอื่น ๆ ที่เป็นผลสำเร็จ ก็คือ แปลเป็นภาษาเยอรมันโดย เอ. คัมบลิว ฟอน ชเลเกล (A.W. Von Schelegel) ซึ่งช่วยใฝงานของ เซคส เปียร์ เป็นที่นิยมแพร่หลายยิ่งขึ้น

ศตวรรษที่ 19 เป็นระยะเวลาที่มีนักแปลที่มีชื่อเสียงเกิดขึ้นมาก คนแรกก็คือ โทมัส คาร์ไลล์ (Thomas Carlyle) หรือที่รู้จักกันในนาม "ปราชญ์แห่ง เชลซี" (Sage of Chelsea) ซึ่งได้แปลเรื่อง Wilhelm Meister ของ เกอเท (Goethe) จากภาษาเยอรมันเป็นภาษาอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1824 เอ็ดเวิร์ด ฟิตซ์ เจอร์อัลด์ (Edward Fitzgerald) เป็นอีกคนหนึ่งที่มีชื่อเสียงขึ้นมากด้วยการทำงานของนักประพันธ์ต่างชาติ ในปี ค.ศ. 1854 เขาได้แปลบทละครของคาลเดอร์โอน (Calderón) นักแต่งบทละครชาวสเปนออกมาถึง 6 เรื่อง หลังจากนั้นได้หันไปให้ความสนใจกับบทกวี เปอร์เซียโบราณและได้แปลผลงานที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นอมตะออกมา ได้แก่ Rubaiyat ของโอมาร์ คัยยัม (Omar Khayyám) เมื่อปี ค.ศ. 1859 งานชิ้นนี้ได้สร้างชื่อเสียงให้กับฟิตซ์ เจอร์อัลด์เป็นอย่างมาก จนทำให้งานแปลบทละครของ เอสคิลุส (Aeschylus) และโซฟ็อกลิส (Sophocles) ของเขาค้นขุดความนิยมลงไป (Savory 1968: 40-44)

ในเวลาใกล้เคียงกันมีการตีพิมพ์บทความเรื่อง "On Translating Homer" ของแมทธิว อาร์โนลด์ (Matthew Arnold) บทความนี้เป็นการศึกษาถึงงานแปลบทกวีโฮเมอร์ ผลงานของ เอฟ. คัมบลิว นิวแมน (F.W. Newman) ซึ่งได้รับการยอมรับความนิยมอย่างสูง (Finlay 1971: 24)

ข. การแปลในปัจจุบัน

เมื่อเริ่มศตวรรษที่ 20 ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมและความเจริญก้าวหน้าอย่างสูงของวิทยาการใหม่ ๆ หลายแขนง เป็นเหตุให้งานแปลหลังไหลออกมามากมายทุกสาขาวิชา การเพิ่มปริมาณมากขึ้นของงานแปลอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทำให้มีผู้ใ้หม่นวิชาศตวรรษที่ 20 นี้ว่า "ยุคสมัยแห่งการแปล" (The Age of Translation) (Newmark 1981: 3) มีนักแปลอาชีพเกิดขึ้น เป็นจำนวนมาก นักแปลเหล่านั้นพยายามแปลผลงานที่แปลกใหม่และมีความหลากหลายจากวรรณกรรมของนานาประเทศซึ่งงานวรรณกรรมรุ่งเรืองมากออกมาเผยแพร่สู่สาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นนวนิยายของ คอสโตเยฟสกี (Dostoesky) ทอลสตอย (Tolstoy) หรือละครของ เชคอฟ (Chekhov) ตลอดจนผลงานของ อิบเสน (Ibsen) และสตรินด์เบิร์ก (Strindberg) งานแปลเหล่านี้ได้รับความนิยมสำเร็จอย่างสูง ทำให้ทั้งนักเขียนและนักแปลมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก (Savory 1968: 46)

พัฒนาการอันสำคัญยิ่งของการแปล เกิดขึ้นในระยะครึ่งแรกของศตวรรษนี้ โดยที่ผู้นำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้กับกิจกรรมการแปลคือการถ่ายทอดตัวอักษรให้อยู่ในรูปของสัญญาณตัวเลข เพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้ วอร์เรน วีฟเวอร์ (Warren Weaver) เป็นบุคคลแรกที่คิดค้นการแปลรุ่นแรก ๆ ที่ใคร่เริ่มใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า Machine Translation ทำงานแปลด้วยการแปลถกกันที่ใช้ในการติดต่อกันของฝ่ายอักษรในระหว่างสงครามโลกได้เป็นผลสำเร็จ แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ในปี ค.ศ. 1954 ลีออน ดอสเตอร์ (Leon Dostert) และ ปอล การ์วิน (Paul Garwin) ได้สาธิตการทำงานแปลโดยใช้คอมพิวเตอร์ ไอบีเอ็ม (IBM) ซึ่งสามารถแปลข้อความเป็นประโยค ๆ ได้ มีสมอง เก็บความทรงจำทางภาษาได้ 250 คำ และกฎไวยากรณ์เบื้องต้นอีก 6 ข้อ ที่มหาวิทยาลัยยอร์ฮาวน์ การทดลองครั้งนี้มีชื่อเสียงรู้จักกันทั่วไปว่า "Georgetown IBM demonstration" (Pinchuck 1977: 240)

ราวทศวรรษที่ 1940-1950 ได้เกิดสถานการณ์ที่เรียกว่า "สงครามเย็น" ขึ้นระหว่างโลกตะวันตกและประเทศในค่ายคอมมิวนิสต์ ทำให้คนไทยทั่วไปเชื่อว่าถ้าสามารถแปลหนังสือและวารสารภาษารัสเซียมาเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างรวดเร็วก็จะ เป็นประโยชน์แก่โลกตะวันตกมาก นักวิจัยทั้งในสหรัฐอเมริกา คานาดา และยุโรป ต่างก็ทำงานคนควาในเรื่องการแปลโดยใช้เครื่องมือกลกันอย่างขมุกขมม ไม่เพียง แต่เพื่อการแปลภาษาอังกฤษและภาษารัสเซียเท่านั้น แต่ยังไต่ขยายไปสู่ภาษาอื่น ๆ ควบ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น และภาษาอื่น ๆ อีก (นิตยา กาญจนะวรรณ 2524: 3-5)

ประกอขกับในปี ค.ศ. 1961 ได้เกิดมีการเคลื่อนไหวครั้งสำคัญในค่าน วิทยาศาสตร์อวกาศอัน เป็นปัจจัยผลักดันให้มีการใช้คอมพิวเตอร์ แพล เอกสารกันมากขึ้น กล่าวคือ สหภาพโซเวียตประสบความสำเร็จอย่างใหญ่หลวงจากการส่งมนุษย์อวกาศ ยูริ กาการิน (Yuri Gagarin) ออกไปโคจรในอวกาศได้เป็นครั้งแรกของโลก เป็นเหตุให้นักวิจัยชาติอื่น ๆ ทั่วความสนใจในงานวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโซเวียตมากยิ่งขึ้น เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางอวกาศนี้โดย เฉพาะ (Finlay 1971: 155-156) สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศหนึ่งที่ได้ความ สนใจอย่างจริงจัง โดยได้คิดพัฒนาระบบที่ใช้กับเครื่องมือกลในการแปล ซึ่งแต่เดิม ใช้ระบบที่เรียกว่า เซอร์นา (SERNA) มาเป็นระบบซิสทราน (SYSTRAN) เพื่อให้ แปลไต่รวดเร็วยิ่งขึ้น (ศักยภาพของระบบซิสทรานนี้สามารถแปลได้ 300,000 คำ ต่อชั่วโมง) ระบบนี้มาใช้ปฏิบัติงานครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1969 โดยกองทัพ อากาศสหรัฐได้ใช้แปล เอกสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากภาษารัสเซียเป็น ภาษาอังกฤษ องค์การบริหารการบินและอวกาศแห่งชาติ (NASA) ก็ได้ใช้ระบบ ซิสทรานแปล เอกสารจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษารัสเซียและภาษารัสเซีย เป็นภาษาอังกฤษ ในการดำเนินงานในโครงการ เชื้อมยานอวกาศอพอลโล-โซยุส ของสองประเทศ (Toma 1976: 248-249) นอกจากนี้ศูนย์การวิจัยเพื่อความร่วมมือคานพลังงาน นิวเคลียร์ของยุโรป (Euratom's Joint Research Center) ก็ได้ใช้ระบบนี้ ในการแปลงานวรรณกรรมของรัสเซีย เผยแพร่แก่นักวิทยาศาสตร์ของศูนย์ฯ ควบเช่นกัน

(Sykes 1971: 83) อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการพัฒนาการใช้เครื่องมือกลในการแปลใหม่ประสิทธิภาพสูงขึ้นเท่าใดก็ตาม แต่การนำมาใช้ในกิจกรรมการแปลก็ยังไม่แพร่หลายมากนัก ส่วนใหญ่จะใช้กับงานแปลทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น เนื่องจากยังขาดพจนานุกรมและโปรแกรมทางภาษาที่กว้างขวางสมบูรณ์แบบและคอมพิวเตอร์ เองก็ไม่อาจเข้าถึงความซับซ้อนทางโครงสร้างของภาษา ความหมายของคำในแง่อรรถศาสตร์* ตลอดจนสัญลักษณ์ของแต่ละภาษาได้เอง ตัวอย่างแปลที่เป็นมนุษย์ทำงานรวมกาย เป็นเหตุให้ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานเพิ่มสูงขึ้น แม้จะช่วยประหยัดในเรื่องเวลาก็ตาม โดยทั่วไปจึงยังนิยมใช้มนุษย์เป็นผู้ดำเนินการแปลมากกว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ ในอนาคตคาดว่า จะมีการพัฒนาเครื่องมือกลที่ใช้ในการแปลใหม่ประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นจนเหมาะสมที่จะใช้ในการแปลวรรณกรรมในทศวรรษวิชาใด

ค. แนวโน้มการแปลในอนาคต

ในอนาคตอันใกล้นี้ เชื่อกันว่านอกจากจะมีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานแปลเพิ่มมากขึ้นแล้ว การใช้พจนานุกรมคอมพิวเตอร์หรือ Computerized Dictionaries ในการค้นหาความหมายของคำศัพท์ขณะดำเนินการแปลก็จะได้รับความสนใจมากขึ้นด้วยเช่นกัน ภัยเหตุที่ว่าช่วยประหยัดเวลาในการทำงานได้มาก

พจนานุกรมคอมพิวเตอร์ คือ การรวบรวมคำศัพท์จำนวนมากบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ เมื่อผู้ใช้ต้องการทราบความหมายของคำใดก็จะเจาะบัตรคำคำนั้นโดยเปลี่ยนให้เป็น เอกพจน์ในกรณีของคำนามและกริยาที่ยังไม่กระจายเสียก่อน แล้วจึงป้อนข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์ คำคอมพิวเตอร์จะให้ความหมายของคำ ๆ นั้น พร้อมทั้งตัวอย่างการใช้คำ ซึ่งช่วยใ้แปลประหยัดเวลาได้มากกว่าการค้นจากพจนานุกรมและเอกสาร

* อรรถศาสตร์ (Semantics) คือ สาขาหนึ่งของวิชาภาษาศาสตร์ซึ่งมีเนื้อหาว่าด้วยเรื่องรูปลักษณะ โครงสร้าง ตลอดจนพัฒนาการและการแปรเปลี่ยนของความหมายของถ้อยคำ (McKechnie, ed. 1975: 1648)

อ้างอิงบรรณคดีถึงร้อยละ 66 แต่มีข้อจำกัดที่ว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินการค่อนข้างสูง จึงปรากฏว่ามีสถาบันเพียง 2 แห่ง เท่านั้นที่สหประชาชาติและองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา เป็นหลักในการปฏิบัติงานแปล คือ ที่ศูนย์บริการการแปล Bundessprachenamt ใน มานไฮม์ เยอรมันตะวันตก และที่ Bureau de Terminologie ของสำนักงานประชาคมยุโรป (The European Communities) ในลักเซมเบิร์ก

ความก้าวหน้าอีกประการหนึ่งที่จะมามีบทบาทต่อการแปลในอนาคตก็คือ การใช้ Videophone-data links ซึ่งเป็นเครือข่ายการติดต่อทางโทรศัพท์ที่ผู้ติดต่อสามารถเห็นภาพของคนที่กำลังติดต่อด้วยได้ เมื่อเชื่อมต่อโทรศัพท์เข้ากับคอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง ผู้ใช้จะสามารถเรียกดูข้อมูลได้ โดยไม่ต้องเพิ่มข้อมูลที่ต้องการ ปรากฏบนจอรับภาพ ขณะเดียวกันก็เห็นภาพผู้ให้บริการที่กำลังติดต่อด้วย Videophone-data links นี้จะช่วยใหญ่แปลทำงานอิสระทั่วๆไปโดยไม่ต้องไปค้นหาข้อมูลจากห้องสมุดด้วยตนเอง (Sykes 1971: 83-85)

วิทยาการ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้อนาคตของการแปลก้าวรุดหน้าไปไกลยิ่งกว่าที่กำลัง เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากช่วยให้นักแปลทำงานได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพจนสามารถผลิตผลงานออกมาตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่กำลังทวีจำนวนขึ้น เรื่อย ๆ ได้อย่างพอเพียงและทันต่อความต้องการ

การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กจัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ทั้งนี้ในการดำเนินการแปลจึงใช้หลักการเดียวกันกับการแปลงานนิพนธ์โดยทั่วไป กล่าวคือ ยึดถือรูปแบบการเสนอความคิดและลักษณะ เนื้อหาของงานประพันธ์ต้นฉบับเป็นหลัก แมกระนั้น วรรณกรรมสำหรับเด็กก็ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ทำให้เกิดเป็นลักษณะ เฉพาะของคนวัย เช่น การใช้ภาษาให้สัมพันธ์กับเด็กแต่ละวัย ฉะนั้นในการดำเนินการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กจึงต้องอาศัยแนวทางต่อไปนี้ เป็นหลักในการปฏิบัติ เพื่อให้การแปลเป็นไปโดยราบรื่นและถูกต้องเหมาะสมกับเด็กผู้อ่าน ได้แก่

1. การเลือกเรื่อง ลมุด รัตนากร (2522: 13-15) ใ้ข้อเสนอนี้
 วิธีเลือกเรื่องสำหรับแปลไว้ว่าควรคำนึงถึงความพอใจของผู้อ่าน เป็นสำคัญ ในที่นี้ผู้อ่าน
 คือเด็ก ๆ ซึ่งมีความพอใจต่างไปจากผู้ใหญ่มาก ฉะนั้น ผู้แปลจะต้องตระหนักถึงความ
 แตกต่างนี้เสมอในการเลือกเรื่อง เพื่อแปลให้เด็กอ่าน ขณะเดียวกันควรเลือกแปลเฉพาะ
 เรื่องที่ผู้แปลเองถูกใจด้วย เพราะหากแปลเรื่องที่ผู้แปลไม่ชอบแล้ว ผลงานที่ออกมาจะ
 ไม่ดีเท่าที่ควรและผู้แปลจะไม่มีวันประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากนั้นผู้แปลยังต้อง
 คำนึงถึงวัยของผู้อ่านกลุ่มที่ผู้แปลสนใจ บางคนอาจสนใจแปลให้เด็กเล็ก ๆ อ่าน ใน
 ขณะที่บางคนชอบแปลเรื่องสำหรับเด็กวัยรุ่น อย่างไรก็ตาม ผู้แปลส่วนใหญ่มักจะมุ่งผลิต
 ผลงานในผู้อ่านกลุ่มเดียวกันอ่าน ด้วยเหตุนี้อายุและกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเป้าหมายของผู้แปล
 จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาเลือกเรื่องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ประสงค์ในการแปล
 จะเห็นได้ว่า การเลือกเรื่อง เพื่อแปล เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ผู้แปลควรให้ความ
 ความเอาใจใส่เป็นพิเศษ

2. เมื่อผู้แปลเลือกเรื่องได้แล้วพร้อมทั้งทราบว่า จะแปลให้เด็กวัยใดอ่าน
 เรื่องที่ควรดำเนินการต่อไปก็คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กแต่ละวัยอย่าง
 ถ่องแท้จากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้เข้าใจผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น

3. การใช้ภาษา ภาษาที่จะใช้แปลวรรณกรรมสำหรับเด็กควรมีลักษณะ
 พิเศษ กล่าวคือ มีความสมจริง เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เป็นภาษาง่าย ๆ ตาม
 ธรรมชาติของเด็กที่เฝ้าซุกซนในชีวิตประจำวัน ใช้ถ้อยคำสั้น ๆ ที่ทำให้เกิดความ
 เข้าใจได้ทันทีเมื่ออ่านจบ ประเด็นสำคัญที่ผู้แปลพึงระลึกไว้เสมอ คือ เด็กแต่ละวัย
 มีความเข้าใจภาษาลึกซึ้งต่างกัน ฉะนั้น ควรเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมให้
 เด็กแต่ละวัยอ่านแล้ว เข้าใจได้

4. การขอลิขสิทธิ์ เนื่องจากวรรณกรรมแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะวรรณกรรม
 ในประเทศตะวันตกมักจะมีการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ไว้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องขออนุญาตขอ
 เจ้าของลิขสิทธิ์ตามข้อตกลงในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความคุ้มครองวรรณกรรม
 และศิลปกรรมซึ่งประเทศไทยรวมลงนามรับรอง เป็นภาคี เมื่อปี พ.ศ. 2474* เสียก่อน

* ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก., หน้า 205.

แม้ว่าวรรณกรรมนั้นจะไม่มีการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ก็ตาม แต่ควมารถอันที่ผู้แปลก็ควร
จะบอกกล่าวหรือขออนุญาตก่อนเป็น เจ้าของวรรณกรรม เป็นลายลักษณ์อักษร เสียก่อน อันนี้
ในการศึกษาค้นคว้าลิขสิทธิ์นั้น อาจกระทำได้โดยการศึกษาค้นคว้าตนเอง หรืออาจจะปรึกษานานาชาติ
กับสมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย—
ไทยก็ได้ (จักรชัย ศุภระกาญจน์ 2523: 167-168)

5. การดำเนินการแปล ในการแปลนั้นผู้แปลแต่ละคนมีวิธีการต่าง ๆ กันไป
บางก็แปลทุกถ้อยคำแล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ บางก็ใช้วิธีอ่านเอาความแล้วเรียบเรียง
ใหม่ แต่ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็ตาม มีข้อควรคำนึงอยู่ว่าผู้แปลจะต้องไม่เปลี่ยนแปลง
แก้ไข เนื้อหาในต้นฉบับไปจากต้นฉบับ เดิมตลอดจนต้องทำตัว เป็นกลางไม่ว่าจะเห็นด้วยกับทัศนะ
ของผู้ประพันธ์หรือไม่ก็ตาม (Bell 1978: 552)

โดยทั่วไปขั้นตอนในการแปลจะเริ่มจากผู้แปลต้องอ่าน เรื่องที่จะแปลตั้งแต่ต้น
จนจบอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจให้อรรถาธิบายรวมทั้งตรวจสอบความหมายของ
คำศัพท์ในถ้อยคำ และเลือกใช้คำให้เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้คำที่ใช้ในนั้นจะต้องมีความหมาย
ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุดโดยไม่มีการตัดทอน ตอเติมเสริมแต่ง เปลี่ยนแปลงหรือละ
ข้อความใดไว้ในฐานที่เข้าใจ

การค้นหาคำความหมายของคำศัพท์นั้นทำได้โดยดูจากพจนานุกรม ในกรณีที่แปล
มาจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย ใ้คนจากพจนานุกรมอังกฤษ เป็นไทย พจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หลักการถอดอักษรโรมัน เป็นไทย และศัพท์บัญญัติ
ของราชบัณฑิตยสถาน เป็นต้น

ในการแปล ผู้แปลควรพยายามแปล เอาความหมายมากกว่าที่จะแปลคำ
อักษร เพราะในภาษาที่ต่าง กันย่อมจะหาถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันครบถ้วนทุกคำ
ได้ยาก นอกจากนี้ขนบธรรมเนียมและวิธีแสดงความคิด เห็นที่ต่างกันก็ เป็นสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการแปลไ้คงาย ผู้แปลพึงระมัดระวัง และใช้วิจารณญาณ
เลือกคำใช้ให้ถ้อยคำ และดูประโยคให้เป็นสำนวนไทย ๆ

เมื่อแปลเสร็จทั้งเรื่องแล้ว ให้พักไว้ก่อนประมาณ 2 สัปดาห์ จึงเริ่มตรวจแก้และชดเชยภาษา เหตุที่ต้องพักเรื่องที่แปลไว้ก่อนก็เพื่อให้เวลาผู้แปลไถ่ถอนเห็นชอบก่อนในการแปลไถ่ถอน เมื่อกลับไปอ่านซ้ำ เพราะขณะที่แปลนั้นผู้แปลมักจะหมกมุ่นอยู่กับศัพท์และคำแปลมากจนกระทั่งบางครั้งมองข้ามความสละสลวยในการเลือกใช้ถ้อยคำไป การพักไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วนำกลับมาพิจารณาใหม่จะช่วยให้ผู้แปลไตร่ตรองถึงข้อบกพร่องที่ปรากฏในงานของตนได้ดียิ่งขึ้น

ในการชดเชยภาษาควรจะอ่านในละเอียดตลอดทั้งเรื่อง ตรวจดูข้อความทุกตอนให้สัมพันธ์กัน ในความหมายของศัพท์คำเดียวกันให้ตรงกันตลอดทั้งเรื่อง หรืออาจเพิ่มความลงบางเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน ถ้ามีข้อความตอนใดที่ไม่เข้าใจไม่ควรปล่อยทิ้งไว้ จะต้องหาทางให้ผู้อ่านเข้าใจให้โดยวิธีพจนานุกรมหรือข้อความอธิบายจากบรรทัด หากมีข้อความในฉบับที่เห็นว่าแก้ไขแล้วยังไม่ชัดเจนก็ควรทำเชิงอธิบายขยายความไว้ด้วย เพื่อช่วยผู้อ่านเข้าใจข้อความนั้น ๆ มากขึ้น

6. การพิมพ์ต้นฉบับ เมื่อได้ชดเชยภาษาแล้วเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้แปลก็จะนำต้นฉบับไปพิมพ์ ก่อนพิมพ์ควรตรวจแก้อักษรผิดและวรรคตอนของต้นฉบับเสียก่อน เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกแก่การพิมพ์ที่ผิดพลาดลงไต่บ้าง หลังจากนั้นจึงเริ่มพิมพ์

7. บันทึกรายละเอียดของหนังสือ งานขั้นสุดท้ายของการแปลก็คือการบันทึกรายละเอียดของหนังสือที่นำมาแปลเอาไว้ โดยจกชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ และจำนวนหน้าไว้เป็นหลักฐานในการตีพิมพ์ (ฉัตรชัย สุกระภาณูจน์ 2523: 168-170)

คุณสมบัติของนักแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ในการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก ผู้แปลควรมีคุณสมบัติทั้งที่ หนึ่งเลย (Finlay 1971: 3-5, 89) และฉัตรชัย สุกระภาณูจน์ (2523: 167) ได้กล่าวไว้ คือ

1. มีความรู้ในเรื่องภาษาของตนฉบับและภาษาที่จะใช้แปลเป็นอย่างดี เพราะในการแปลนั้นผู้แปลจะต้องสามารถเข้าใจความคิดของผู้อื่นเป็นอย่างดีโดยตลอด และสามารถแปล เปลี่ยนถ่ายหอคความคิดทั้งกล่าวออกมา เป็นอีกภาษาหนึ่ง ได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง การที่จะทำได้ทั้งนี้ ผู้แปลจึงควรแปลจากภาษาหนึ่งมาเป็นภาษาแม่ (mother language) หรือภาษาที่คนใช้อยู่เป็นประจำ (language of habitual use)

2. มีความรู้ในเรื่องที่กำลังแปลเป็นอย่างดี หมายถึงรู้และเข้าใจภูมิหลังของเรื่องที่จะนำมาแปลรวมทั้งรศาศัพท์ เฉพาะที่ใช้ในเรื่องด้วย

3. มีความกว้างขวางรอบรู้ในเรื่องแนว เกี่ยวกับเรื่องที่จะแปล เพื่อจะได้เปรียบเทียบ ไต่ถามกว้างขวางขึ้น

4. ผู้แปลต้องมีใจรักการค้นคว้า พยายามรวบรวมปัญหาและหาทางแก้ไข ปัญหาตลอดเวลา

5. มีความรวดเร็วและประณีตในการแปล เพื่อให้ผู้อ่านได้อ่านเรื่องแปลในเวลาใกล้เคียงกับเรื่องเดิม

ความเป็นมาของการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กในโลกตะวันตก

ก. ยุคเริ่มแรกจนถึงศตวรรษที่ 19

วรรณกรรมสำหรับเด็กนั้น เริ่มมีมาแต่สมัยบรรพกาล เกมที่เป็นเรื่องเล่าสืบ ๆ กันมาในแต่ละชุมชน ไม่มีการบันทึกไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร และจุดประสงค์เบื้องต้นก็ไม่ได้มุ่งให้เป็นเรื่องสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เนื้อหาของเรื่องที่เล่าจึงมักมีความรุนแรงน่าสยดสยองแทรกอยู่เป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่าง เช่น นิทานของพวกเซลติก (Celtic) และ แองโกล-แซกซัน (Anglo-Saxon) ซึ่งมีเรื่องของการรบพุ่ง การลอบฆ่า และการแกแค้น เป็นแกนสำคัญของเรื่อง (Meigs 1969: 5) แม้เนื้อหาจะไม่เหมาะแก่เด็ก ๆ ก็เช่นชนชาติที่ได้นิทานเหล่านี้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน จนเมื่อมีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้แล้ว จึงมีการนำนิทานมาจากบันทึกไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะของตนฉบับ

ตัว เขียนโดยพวกพระในยุโรปมีจุดประสงค์เพื่อใช้ เป็นบท เวียนสจน เด็ก ภาษาที่ใช้ เขียน เป็นภาษาละตินซึ่งมีรูปแบบ เป็นคำถามคำตอบและโคลงกลอนจากการกำหนดของ อัลด์ เอล์ม (Aldhelm) เจ้าอาวาสแห่งมัลสบิวรี (Malmesbury) (Sutherland and Arbuthnot 1977:37)

ในรัชสมัยของพระเจ้าอัลเฟรดมหาราช วัฒนธรรมของ อังกฤษซึ่งมีพระชนม์ชีพ อยู่ระหว่างปี ค.ศ. 849-899 โคตรงแปลวรรณกรรมสำหรับ เด็กจากภาษาละตินมา เป็นภาษาอังกฤษโบราณ เป็นจำนวนมาก โดยได้รับความช่วยเหลือจากบรรดานักปราชญ์ ราชบัณฑิตในราชสำนักของพระองค์ เนื่องจากทรง เห็นว่า เด็ก ๆ ในสมัยนั้นซึ่งศึกษา อยู่ในโรงเรียนคามวัดต่าง ๆ ต้องอ่านหนังสือภาษาละตินทั้งในและนอกโรงเรียน ทำให้ เด็ก เบื่อหน่าย จึงทรง เลือกรวบรวมคติ ๆ มาแปล เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยให้เด็กและ คนทั่วไปสามารถอ่าน เข้าใจได้ง่ายขึ้น (Cass 1969: 109)

ครั้นถึงยุคกลางของยุโรปมีการ แปลนิทานซึ่ง ถือกันว่า เป็นนิทานที่ เกาแก่ที่สุด ของซีกโลกตะวันออก นั่นคือ นิทานปญจตันตระ ของอิน เดีย ซึ่งแต่งขึ้น เมื่อ 200 ปีก่อน คริสตกาล (Arbuthnot 1964: 301) โดยวิหยาติ ปราชญ์ประจำราชสำนัก มหาราชาองค์หนึ่ง ได้รวบรวมเพื่อใช้ เป็นบท เวียนสจนจริยธรรมสำหรับ เจ้าชายองค์หนึ่ง ทัศนชัยคัง เกิม เขียนไว้ เป็นภาษาสันสกฤต แต่ได้สูญหายไปแล้ว (ม.ล.ศ.ย. ชมสาย 2516: 44) ฌับที่นำมาแปล เป็นภาษาละตินนี้ ไคมาจากฌับแปลภาษาฮิบรู เมื่อศตวรรษ ที่ 10 ซึ่งแปลมาจากภาษาอาหรับอีกทีหนึ่ง (Clarke 1963: 41-42) ต่อมาภายหลัง นิทานปญจตันตระก็ถูกนำไปแปลและดัดแปลงให้ เหมาะกับ เด็ก เป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น ภาษาเดนมาร์ก ภาษาสเปน ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ จนเป็นที่รู้จัก กันแพร่หลายทั่วยุโรป

ได้มีการค้นพบทัศนชัยคังตัว เขียนนิทานวีรบุรุษของ เวลส์ในระบะศตวรรษที่ 14-15 ที่ชื่อว่า The Red Book of Hergest หรือ The Llytr Coch O Hergest ซึ่ง เป็นการรวบรวมตำนาน เกาแก่ของแคว้น เวลส์ที่เคย เป็นบทขับร้องของพวกบารด์ (Bards) ในยุคก่อนมาไว้ด้วยกัน เนื้อหาส่วนใหญ่ เป็น เรื่องวีรกรรมของวีรบุรุษ เรื่องหนึ่งที่ชื่อเสียงแพร่หลาย ก็คือ ตำนานของกษัตริย์อาร์เธอร์ และอัศวินโต๊ะกลม

(Meigs 1969: 15) อันเป็นตำนานเก่าของพวกบริตัน (Briton) ที่ จอฟฟรีแห่งมอนมัธ (Geoffrey of Monmouth) ได้เขียนขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1147 และตกทอดกันมานับแต่สมัยของชนเผ่านอร์มัน (Norman) แรกๆ จนถึง เวสต์ (Ellis 1968: 190) ในภายหลังมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาอื่น ๆ เช่น เลดี้ชาร์ลอตต์เกสต์ (Lady Charlotte Guest) ได้แปลรวบรวมไว้เป็นภาษาอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1838 โดยชื่อ The Mabinogion ฉบับที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ได้แก่ Le Morte d'Arthur ของเซอร์โทมัส มาลอรี (Sir Thomas Malory) ซึ่งแปลมาจากฉบับภาษาฝรั่งเศสอีกทอดหนึ่ง (Meigs 1969: 24)

ในปี ค.ศ. 1477 วิลเลียม แคลกซตัน (William Caxton) ได้ริเริ่มจัดพิมพ์หนังสือขึ้น เป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ โดยได้ตีพิมพ์งานแปลเรื่อง Dictes or Sayengis of the Philosophres ของลอร์ด ริเวอร์ส (Lord Rivers) เป็นเล่มแรก แต่หนังสือเล่มนี้ก็ไม่ใช่นิยายสำหรับเด็กแต่อย่างใด จนในเล่มต่อ ๆ มา เช่น Book of Curtesye, The Historye of Reynart the Fox, Le Morte d'Arthur, และ Aesop's Fables จึงมุ่งเน้นให้เป็นหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะยิ่งขึ้น

บรรณานิทานที่แคลกซตันนำมาแปลและตีพิมพ์นี้ ได้มาจากฉบับภาษาฝรั่งเศสของ จูล์ มาโช (Jules Machault) บาทหลวงแห่งเมืองลียง (Lyons) ซึ่งแปลมาจากฉบับภาษาเยอรมันของสไตน์โฮเวล (Stainhöwel) เมื่อศตวรรษที่ 15 (Meigs 1969: 26-30) ในจำนวนทั้งหมดนี้ นิทานอิสปน์ว่ามีอายุเก่าแก่ที่สุด เชื่อกันว่าอิสปน์เล่าเป็นทาสอยู่ในกรุงเอเธนส์ เมื่อประมาณ 650 ปีก่อนคริสตกาล หรือ 2630 ปีมาแล้ว ได้เล่าโครงเรื่องมาจากทางอินเดียนั้น เป็นคนกำเนิคนิทานแหล่งแรกของโลก และคีเมทรียุส ปาเลอริอุส บันทึกไว้เป็นภาษกรีกในประมาณ 320 ปีก่อนคริสตกาล (ม.ล.ศ. ขมุสสาย 2516: 44) ครั้นในศตวรรษที่ 1-3 มีผู้แปลเป็นภาษาละตินและกลายไปเป็นแบบเขียนสำหรับเด็กในยุคกลางของยุโรป หลังจากนั้นก็ได้แปลเป็นภาษาเยอรมัน ฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ (Arbuthnot 1964: 300)

หลังจากสมัยของแก็ทตันแล้ว วินคิน เกอ เวอร์ค (Wynkyn de Worde) ได้เป็นผู้จัดพิมพ์หนังสือออกมา Gesta Romanorum เป็นเล่มหนึ่งที่เขาได้พิมพ์ขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1510-1515 หนังสือเล่มนี้แปลมาจากฉบับภาษาละตินซึ่งเขามาแพร่หลายในอังกฤษตั้งแต่สมัยกลาง เนื้อหาของ Gesta Romanorum เป็นเสมือนนิยายอิงประวัติศาสตร์ของจักรวรรดิโรมันและมีบางตอนที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก จึงทำให้งานแปลชิ้นนี้ไม่ค่อยได้รับความนิยมนัก อย่างไรก็ตาม เรื่องราวใน Gesta Romanorum ก็เป็นต้นกำเนิดให้บังงานเขียนสำหรับเด็กในยุคต่อ ๆ มา อาทิเช่น เรื่อง The Guy of Warwick และ Twilight Land ของเฮาเวิร์ค ไซล์ (Howard Pyle) (Meigs 1969: 100)

ในศตวรรษที่ 16-17 เป็นช่วงเวลาของการฟื้นฟูศิลปวิทยาในยุโรป (Renaissance Age) จึงมีการนำเอาผลงานคลาสสิกของกรีกและโรมันมาแปลกันเป็นจำนวนมาก ยอร์จ แชนพแมน (George Chapman) ได้นำเอางานเขียนชิ้นเอกของโฮเมอร์ กวีกรีก ได้แก่ มหาकाพย์ Illiad และ Odyssey มาแปลเป็นบทร้อยกรองภาษาอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ. 1611 และ ค.ศ. 1616 จอห์น ครายเคน ก็ได้แปล Aeneid งานนิพนธ์ของเวอจิล อันเป็นเรื่องราวที่ต่อยอดจาก Illiad ออกมาในปี ค.ศ. 1697 (Ellis 1968: 192-193) แมวงานเหล่านั้นจะมีเจตนารมณ์เขียนขึ้นสำหรับเด็กก็ตาม แต่เมื่อมีผู้นำมาเรียบเรียงใหม่ในภายหลังให้ง่ายขึ้นเหมาะกับเด็ก ๆ เด็ก ๆ ก็ให้ความสนใจกันมากเนื่องจากมีเนื้อหาเป็นเรื่องการผจญภัยของวีรบุรุษในตำนาน

ก้าวสำคัญต่อมาของหนังสือสำหรับเด็กในยุคนี้ ก็คือ เกิดมีหนังสือภาพ (Picture book) ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1657 โดยพระชาวโมราเวีย (Moravian Bishop) ชื่อ จอห์น เอโมส โคมินิอุส (John Amos Comenius) เรียกชื่อหนังสือว่า Orbis Pictus หรือ Orbis Sensuallium Pictus อันหมายถึงโลกที่มองเห็นได้ เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ ขนาด $6 \times 3\frac{1}{2}$ นิ้ว มีภาพประกอบเป็นภาพแกะไม้ (woodcut) ประมาณ 150 ภาพ (Bland 1969: 164) เรื่องราวภายในเล่มประกอบด้วยแบบเขียนภาษาละติน ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และข้อเขียนเกี่ยวกับสวรรค์และโลกมนุษย์ที่ชื่อว่า World Illustrated นอกจากนี้

ก็มีเรื่องอื่น ๆ ที่สั่งสอนและให้ความรู้แก่เด็กโดยเขียนเป็นภาษาละตินและภาษาเยอรมัน
ต่อมาถูกนำไปแปลเป็นภาษาอื่น ๆ รวมทั้งภาษาอังกฤษ ซึ่งแปลโดย ชาร์ลส ฮูล
(Charles Hoole) ในปี ค.ศ. 1658 Orbis Pictus นี้ นับเป็นหนังสือ
แบบเรียนสำหรับเด็กในยุโรปที่แพร่หลายมากที่สุดตลอดศตวรรษที่ 17 (Meigs
1969: 101)

ความยึดมั่นในศาสนาอย่างรุนแรงของพวกพิวริตัน (Puritans)* ทั่วยุโรป
ในศตวรรษนี้มีส่วนทำให้หนังสือสำหรับเด็กมีเนื้อหาเต็มไปด้วยการสั่งสอนศีลธรรมและ
พยายามให้เด็กหวาดกลัวบาปและนรก Book of Martyrs ของจอห์น ฟ็อกซ์
(John Fox) เป็นเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างนิกายคาทอลิก
และพิวริตัน ในสมัยของพระนางแมรี ทิวคอร แห่งอังกฤษ ซึ่งมีการจับคนที่มีความเห็น
ขัดแย้ง เอาหัวเป็น ทำให้เนื้อหาของหนังสือค่อนข้างรุนแรงและน่าสยดสยองจนไม่เหมาะ
สำหรับเด็ก แต่ Book of Martyrs ก็เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่เด็กในยุคนี้รู้จักกันดี
ที่พิมพ์ครั้งแรก เป็นภาษาละตินและนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ. 1563
(Meigs 1969: 38-39)

แนวความคิดของพวกพิวริตันที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมสำหรับเด็กยังคงดำรงอยู่
เรื่อยมาจนกระทั่งถึงตอนปลายศตวรรษที่ 17 จึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขึ้น
เมื่อมีการแต่งหนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาสนุกสนานประเภทเทพนิยาย มุ่งให้ความ
บันเทิงแก่เด็กมากกว่าสั่งสอนศีลธรรมดังที่เคยเป็นมา ฝรั่งเศสนับเป็นดินแดนที่มีเทพ-
นิยายสำหรับเด็กมากที่สุด เทพนิยายที่มีชื่อเสียงหลายเรื่อง เขียนขึ้นหรือแปลขึ้นที่นั่น
จะเผยแพร่ไปยังที่อื่น ๆ อย่างเช่น เทพนิยายชุดแรกที่เขียนขึ้นเพื่อความสนุกสนานของ
เด็ก ได้แก่ Histoire ou Contes du Temps Passé avec des Moralités
ของชาร์ล เบโร (Charles Perrault) ซึ่งตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ.
1697 โดยคล็อด บาร์แบง (Claude Barbin) ประกอบด้วยเรื่อง "Contes
de Ma Mère L'Oye" (Tales of Mother Goose) "La Belle au Bois
Dormant" (The Sleeping Beauty) "La Petite Chaperon Rouge"
(Little Red Riding Hood) "Cendrillon" (Cinderella) ฯลฯ

พิวริตัน คือ กลุ่มบุคคลที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ซึ่งยึดมั่นและปฏิบัติ
ตามคำสอนในพระคัมภีร์อย่างเคร่งครัด ถือกำเนิดขึ้นในอังกฤษในราวศตวรรษที่ 16-17 เพื่อ
คัดค้านลัทธิเชิร์ชออฟอิงแลนด์ที่กำลังมีอิทธิพลอยู่ในสมัยนั้น (Gove 1963: 1846)

เทพนิยายเหล่านี้มีชื่อเสียงมากในหมู่เด็ก ๆ เมื่อมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ก็ยังเป็นที่ยึดกันทั่วไป ฉบับภาษาอังกฤษแปลโดย โรเบิร์ต แซมเบอร์ (Robert Samber) ในปี ค.ศ. 1729 ใช้อธิบาย Tales of Mother Goose (Arbuthnot 1964: 36-37)

นักเขียนคนอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงร่วมสมัยกับ เมรี โคแก มาตามโกลนอย (Mme. d'Aulnoy) ซึ่งได้ดัดแปลงนิทานพื้นบ้านเก่าแก่มาเป็นเทพนิยายสมัยใหม่สำหรับเด็ก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเวทมนตร์คาถาและสัตว์เจ้าปัญญา เช่น เรื่อง "Yellow Dwarf", "Fair Goldilocks", และ "The White Cat" นิทานทั้งหมดนี้พิมพ์รวมกันภายใต้ชื่อ Contes Nouvelles ou les Fées à la Mode เมื่อปี ค.ศ. 1698 อีก 19 ปีต่อมา จึงมีผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ชื่อ D'Aulnoy's Fairy Tales (ค.ศ. 1717) และมาตามเลอแปริงซ์ เดอ โบมงต์ (Mme. Le Prince de Beaumont) ผู้เขียนเทพนิยายเรื่อง Beauty and the Beast ลงพิมพ์ในวารสาร Le Magasin des Enfants จนได้รับความนิยมอย่างมาก ในภายหลังประมาณกลางศตวรรษที่ 18 จึงมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาอังกฤษให้อธิบาย Beauty and the Monster (Meigs 1969: 104-105)

ในระหว่างปี ค.ศ. 1704 ถึง ค.ศ. 1717 อังตวน กัลลองก์ (Antoine Galland) ใ้ผู้นำเอานิทานเรื่อง The Arabian Nights จากฉบับภาษาอียิปต์ซึ่งได้มาจากที่เรียมมาแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส คือ เรื่อง Les Mille et une Nuits ตำนานกำเนิดของนิทานเรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนแน่นอน นิทานบางเรื่องเป็นเรื่องของอินเดียนโบราณและอีกหลาย ๆ เรื่องเป็นเรื่องของพวกเขาเปอร์เซียและแอฟริกาตอนเหนือ เมื่อกัลลองก์นำมาแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสได้รับความนิยมแพร่หลายมาก (Arbuthnot 1964: 263) จึงมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาอื่น ๆ กันมากมาย ฉบับภาษาอังกฤษนั้นแปลออกมาในเวลาใกล้เคียงกับฉบับของกัลลองก์ จำนวนทั้งสิ้น 12 เล่ม นับเป็นนิทานที่ยาวมาก ต่อมานี้ในปี ค.ศ. 1838-1840 เลน (Lane) ใ้ผู้นำมาดัดแปลงให้สั้นลงเพื่อให้เหมาะกับเด็ก ๆ และเป็นที่ยึดใจเด็ก ๆ ทรายจนกระทั่งทุกวันนี้ เรื่องที่เด็ก ๆ รู้จักดี ได้แก่ "Ali Baba", "Aladdin", "Sinbad the Sailor" เป็นต้น (Ellis 1968: 195)

นอกจากเทพนิยายและนิทานแล้ว ฝรั่งเศสก็ยังมีหนังสือสำหรับเด็กประเภทอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงจนหลาย ๆ ชาติได้นำไปแปลให้เด็ก ๆ ของตนอ่าน อาทิ เช่น บทกลอนกล่อมเด็กของ อาร์โนต์ แบร์แก็ง (Arnaud Berquin) ที่ชื่อว่า L'ami des Enfants ซึ่ง เอ็ม.เอ.ไมแลน (M.A. Meilan) นำมาแปลไว้ในปี ค.ศ. 1783 หลังจากนั้นราวปี ค.ศ. 1787 เอลิซาเบ็ธ นิวเบอรี (Elizabeth Newbery) ภรรยาของจอห์น นิวเบอรี (John Newbery) ได้คัดเลือกบางตอนไปพิมพ์โดยใช้ชื่อว่า The Looking Glass for the Mind หรือ Intellectual Mirror

สำหรับบทละครที่แต่งขึ้นเพื่อเด็ก ๆ ของมาคามเคอ ฌองลี (Mme. de Genlis) ได้แก่เรื่อง "Adèle et Théodore," "Lettres sur l'Education," "Les Veillées du Chateau," และ "Théâtre d'Education" กลายเป็นที่ได้รับความนิยมจากเด็ก ๆ มากนัก เนื่องจากเนื้อหาที่เน้นในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก ๆ มากกว่าประเด็นอื่น อย่างไรก็ตามผลงานเหล่านี้ก็ถูกนำไปแปลเป็นภาษาอังกฤษในระหว่างปี ค.ศ. 1781-1785 (Meigs 1969: 106-108)

ล่วงมาถึงศตวรรษที่ 19 ได้มีการริเริ่มแต่งนิทานพื้นบ้านสมัยใหม่สำหรับเด็กขึ้น โดยการบุกเบิกของพี่น้องตระกูลกริมม์ (Grimms) คือ ยาคอบ ลูวิก คาร์ล กริมม์ (Jacob Ludwig Carl Grimm) และวิลเฮล์ม คาร์ล กริมม์ (Wilhelm Carl Grimm) ซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องวรรณคดีเยอรมัน เป็นอย่างมาก ทั้งสองได้อ่านหนังสือรวมบทกลอนและเพลงพื้นบ้านชื่อ Des Knaben Wunderhorn ของอาร์นิม (Arnim) และเบรันทาโน (Brentano) แล้วเกิดความสนใจ จึงได้รวมมือกันค้นคว้ารวบรวมนิทานพื้นบ้านเก่าแก่ของเยอรมันมารวมพิมพ์เป็นหนังสือสำหรับเด็กขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1812 และ ค.ศ. 1824 โดยใช้ชื่อว่า Kinder - und Hausmärchen (Eaton 1969: 185) หนังสือนิทานนี้ประสบความสำเร็จอย่างสูงเนื่องจากเนื้อหาของนิทานที่สนุกสนานตลอดจนจินตนาการที่สนองตอบความฝันของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี ทำให้เรื่อง "Hänsel and Gretel," "Mother Holle,

the Goose Girl" และ "Rumpelstilskin" ฯลฯ ในงานของกริมม์เป็นที่รู้จักกันทั่วไป มีการนำไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ถึง 17 ภาษา และเอ็ดการ์ เทย์เลอร์ (Edgar Taylor) ได้แปล Haus märchen เป็นภาษาอังกฤษในระหว่างปี ค.ศ. 1823-1826 เรียกชื่อว่า Grimm's Popular Stories นับเป็นหนังสือสำหรับเด็กของเยอรมันที่มีบทบาทสำคัญและมีชื่อเสียงมากในโลกวรรณกรรมของเด็กที่โซภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

ต่อมา เซอร์ ยอร์ช เวบบ์ คาเซนต์ (Sir George Webbe Dasent) นักการทูตอังกฤษได้แปลรวบรวมนิทานพื้นบ้านของพวกนอร์ส (Norse) จากงานเขียนของปีเตอร์ แอสบียอนเซน (Peter Asbjornsen) และเจอร์เก็น โม (Jörgen Moe) มาเป็นนิทานสำหรับเด็ก เรื่อง Popular Tales from the Norse (ค.ศ. 1859) และ Tales from the Fjeld (ค.ศ. 1874) (Arbuthnot 1964: 259-260)

ในปี ค.ศ. 1835 ปรากฏมีเทพนิยายเรื่อง The Tinder Box, Little Claus and Big Claus, The Princess and the Pea, และ Little Ida's Flowers ที่พิมพ์ออกมาในรูปหนังสือเล่มเล็กสำหรับเด็ก เทพนิยายเหล่านี้แต่งโดยฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์สัน (Hans Christian Andersen) ชาวเดนมาร์ก ผู้ใคร่รับสมญาว่า "บิดาแห่งเทพนิยายสมัยใหม่" ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหมู่เด็ก ๆ หลังจากนั้นก็มีผลงานอื่น ๆ ออกมามาก เช่น Thumbelina, The Steadfast Tin Soldier, The Ugly Duckling, Little Mermaid ฯลฯ รวมแล้วกว่า 160 เรื่อง ปัจจุบันที่ทำให้เทพนิยายของแอนเดอร์สัน มีชื่อเสียง ก็คือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนิทาน ได้แก่ เนื้อเรื่องสนุกสนานเต็มไปด้วยจินตนาการที่สวยงามเป็นเลิศ ภาษาที่ไพเราะและตรงไปตรงมา ตลอดจนการริเริ่มนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตมาเป็นตัวละครทำอย่างมนุษย์ แต่นิทานบางเรื่องจะเหมาะกับผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก แต่จินตนาการและความงามที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของนิทานก็ยังคงโดดเด่นอย่างยากจะหาผู้อื่นเทียบได้ มีผลงานของแอนเดอร์สัน ไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ จนเป็นที่

รู้จักกันไปทั่วโลก สำหรับฉบับภาษาอังกฤษนั้น แมรี โฮวิตต์ (Mary Howitt)
 นำมาแปลไว้ในปี ค.ศ. 1846 ใช้นามว่า Wonderful Stories for Children
 (Eaton 1969: 190-191)

ในอิตาลีและสเปน มีนิทานโรแมนติก (Romantic Tales) เกิดขึ้น
 มากมาย ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกันนัก เรื่องที่มีชื่อเสียงมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ก็คือ
 เรื่อง The Adventures of Pinocchio (ค.ศ. 1880) ของคาร์โล
 ลอเรนซินี (Carlo Lorenzini) ซึ่งใช้นามแฝงว่าคอลลอดิ (Collodi) ในปี
 ค.ศ. 1892 ถูกนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษและตีพิมพ์เผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา พิน็อค-
 คิโอเป็น เรื่องของหุ่นไม้ที่ได้รับการชุบชีวิตเป็น เด็กชาย แต่ก็มีนิสัยที่อวดไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่
 จึงมักถูกลงโทษจากการทำความผิดอยู่เสมอ การผจญภัยอันสนุกสนานและอารมณ์ขันที่
 แทรกอยู่ในนิทาน เรื่องนี้ทำให้เด็ก ๆ ประทับใจในพิน็อคคิโอมาก (Nesbit 1969:
 345) ส่วนงาน เคนจากสเปน โคนแก Don Quixote ของมิเกล เซอวาเนส
 ซาแควรา (Miguel Cervantes Savaadra) แท้จริงงานประพันธ์เรื่องนี้
 แต่งขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ในชั้นต้น แต่เด็กก็ชื่นชอบกับ เรื่องราวการผจญภัยอันแปลกประหลาด
 ของ อัศวิน คอน กิโศเต มากจนมีการนำมาแปลและเรียบเรียงใหม่สำหรับ เด็กหลายครั้ง
 หลายคราว ที่รู้จักกันดี คือ Exploits of Don Quixote ของเจมส์ รัฟส์
 (James Reeves) (Viguers 1969: 443)

ตอนปลายศตวรรษที่ 19 ประเทศต่าง ๆ พวกนี้ผลิตหนังสือสำหรับเด็กของ
 ตนเองมากขึ้นกว่าเดิม แต่จำนวนหนังสือแปลที่มาจากผลงานวรรณกรรมของนักเขียน
 ชาวต่างชาติอื่น ๆ ก็ไม่ไคลคลงแต่ประการใด ปรากฏว่ายังคงได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่าง
 กว้างขวาง เช่นที่เคยเป็นมา หนังสือแปลสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียงในช่วงนี้ คือ นวนิยาย
 เรื่อง Heidi ของโจฮันนา สปีร์ (Johanna Spyri) (ค.ศ. 1880)
 นักประพันธ์ชาวสวิส ซึ่งนำมาแปลจากต้นฉบับภาษาเยอรมัน เป็นภาษาอังกฤษและ
 กลายเป็น เรื่องยอดนิยมของเด็กทั่วไป เนื่องจากมีเนื้อหาบริสุทธิ์ ก็น่าใจ และฉาก
 ธรรมชาติที่สวยงามของ เทือกเขาแอลป์รวมทั้งมีตัวเอกเป็น เด็ก ทำให้ Heidi ได้

รับความนิยมมาก แม้ในภายหลังจะมีงานแปลนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของสปรีย์ออกมาอีก แต่ก็ไม่ได้รับความนิยมเท่ากับ Heidi (Eaton 1969: 177)

หลังจากนั้นได้เกิดวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทใหม่ขึ้น นั่นคือ นิยาย-
วิทยาศาสตร์ ซึ่ง เริ่มขึ้น เป็นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศส โดยนักประพันธ์ชื่อ จูลส์
เวิร์น (Jules Verne) ได้แต่งเรื่อง A Voyage to the Center of
the Earth (ค.ศ. 1864) From the Earth to the Moon (ค.ศ. 1865)
และ Around the World in Eighty Days (ค.ศ. 1870) ที่พิมพ์ใน
วารสารสำหรับเด็กผู้ชายชื่อ The Boy's Own Paper ก่อน แล้วจึงพิมพ์รวมเล่ม
ในภายหลัง (Ellis 1968: 178-179) นวนิยายเหล่านี้รวมทั้งเรื่อง Twenty
Thousand Leagues under the Sea ได้รับรางวัล French Academy
และนำไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ หลายภาษา สำหรับภาษาอังกฤษแปลออกมาในระหว่าง
ทศวรรษที่ 1870 ได้รับความสำเร็จในหมู่นักอ่านเป็นอย่างมาก ทำให้มีผู้แต่งนิยาย
วิทยาศาสตร์ตามแบบจูลส์ เวิร์น ออกมาอีกมากมายจนกระทั่งปัจจุบันนี้ (Eaton
1969: 224)

ข. ยุคปัจจุบัน

คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นช่วงเวลาที่มีวรรณกรรมสำหรับเด็กเจริญรุ่งเรือง
อย่างยิ่ง แม้ว่าในระหว่างทศวรรษที่ 1920 และ 1940 จะเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
และสงครามโลกอันทำให้การผลิตหนังสือสำหรับเด็กชะงักไปบ้าง แต่หลังจากนั้น
เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าประกอขกับความตื่นตัวในด้านการศึกษาก็เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้
การผลิตหนังสือสำหรับเด็กเพิ่มขึ้นทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือภาพ นิทานประกอข-
ภาพ นวนิยายสำหรับเด็กและสารคดีเชิงวิชาการ เทคนิคการพิมพ์อันทันสมัยช่วยให้
ปริมาณการผลิตสูงขึ้นมาก ขณะเดียวกันคุณภาพก็เพิ่มขึ้นด้วย

ในระยะต้น (ประมาณ ค.ศ. 1900 - ค.ศ. 1920) หนังสือสำหรับเด็ก
ที่พิมพ์จำหน่ายในอังกฤษและอเมริกา เป็นการนำเอาผลงานแปลที่มีชื่อเสียงในอิตาลีของ
ยุโรปมารวบรวมใหม่ ฟรานเซส เจนกิน โอลคอต (Frances Jenkin Olcott)

รวบรวมนิทานจาก The Arabian Nights มาเรียบเรียงใหม่ชื่อว่า The Arabian Nights' Entertainments, A Wonder Book of Beast เป็นผลงานของ เอฟ. เจ. เฮช. คาร์ตัน (F.J.H. Darton) จากแคว้นเวลส์ โคก
เรื่อง The Welsh Fairy Book ของวิลเลียม โทมัส (William Thomas) และจากสก๊อตแลนด์ คือ เรื่อง The Scottish Fairy Book ของเอลิซาเบ็ท เกรียสัน (Elizabeth Grierson)

นอกจากนี้งานเขียนของนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กในแถบสแกนดิเนเวียก็ได้รับความนิยมจากนักแปลอย่างแพร่หลายด้วยกัน อัลเลน เฟรนช์ (Allen French) ได้รวบรวมตำนานเก่าแก่ของไชแลนดที่เรียกว่า Saga* จากงานแปลเรื่อง The Story of Burnt Njal ของเซอร์ยอร์จ เวบ คาเซ็นต์มาพิมพ์ใหม่เป็น Heroes of Iceland (ค.ศ. 1905) และ Grettir's Saga ของแมกนุสสัน และมอร์ริส (Magnusson & Morris) รวมเล่มเป็น Story of Grettir the Strong (ค.ศ. 1908) The Wonderful Adventures of Nils นิทานของเซลมา ลาเกอเลิฟ (Selma Lagerlöf) นักเขียนรางวัลโนเบลชาวสวีเดน ก็ได้รับความนิยมเช่นชมอย่างมากจากเด็ก ๆ ในสวีเดน และควยความสามารถในการแปลของเวลมา เอส เฮาเวิร์ค (Velma S. Howard) ทำให้เรื่องนี้แพร่หลายไปสู่เด็กในประเทศอื่น ๆ ทั่ว (Nesbit 1969: 295-297, 343, 345)

* Saga เป็นศัพท์ทางวรรณกรรม มีความหมายถึง "เรื่องราวที่ผ่านมา" หรือ "สิ่งที่กล่าวกันไว้หรือบันทึกไว้ในทำนองพงศาวดาร" ถือกำเนิดขึ้นในสมัยกลาง (Medieval) โดยมีรูปแบบเป็นการบรรยายแบบร้อยแก้ว เกี่ยวกับวีรบุรุษ ละครอนักรบหรือครุฑครวีใหญ่ที่เล่าขานสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน Saga ที่มีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เริ่มตนมาจากการจดหมายเหตุของกษัตริย์และนักรบโบราณแถบไชแลนคและสแกนดิเนเวีย เช่น ตำนานของพวกไวกิง เป็นต้น (สิงห์ สนามหลวง 2524: 89)

ราวทศวรรษที่ 1920 มีการนำผลงานการประพันธ์ของนักเขียนในโลกที่สามไปแปลกันมากขึ้น นอกจากนี้ วรรณกรรมสำหรับเด็กของรัสเซียซึ่งมีมานานแล้วแต่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของชาติอื่นก็เริ่มแพร่ขยายเข้ามาในโลกวรรณกรรมของตะวันตก

Picture Folk Tales (ค.ศ. 1926) ของวาเลอรี คาร์ริก (Valery Carrick) เป็นการรวมนิทานพื้นบ้านทั้ง เกมของรัสเซีย เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ และนิทานสอนคติธรรม มาไว้ด้วยกัน ส่วน Skazki Tales and Legends of Old Russia (ค.ศ. 1926)

ของไดา ซิตลิน (Ida Zeitlin) ซึ่งเนื้อหาสงสารและรูปเล่มสวยงาม The Little Magic Horse แปลมาจากกรอกรอง เกาแกของรัสเซีย ซึ่งแต่งโดยปีเตอร์ เออร์ชอฟ (Peter Ershoff) เรื่องมาวี เซชนี่ เป็นที่รู้จักกันในหมู่เด็กรัสเซียมาถาวรร้อยปีแล้ว เมื่อทาเทียนา บัลคอฟ คราวน์ (Tatiana Balkoff Drowne) นำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษใหม่ครสาวของ เธออ่าน เด็กอเมริกันจึงใคร่จักนิทานเรื่องนี้

จากแอฟริกา อีริก เบอรี่ (Erick Berry) นำนิทานของไนจีเรียซึ่งสุสซา (Hausa) โคเลาไวมาแปลเป็นนิทาน Black Folk Tales (ค.ศ. 1928) และมาร์เจอรี เบียงโก (Margery Bianco) แปลนิทาน Little Black Stories (ค.ศ. 1929) ของเบลส ซองควา (Blaise Cendrars) จากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาอังกฤษ หนังสือทั้ง 2 เล่มนี้ให้ภาพของป่าดงดิบ สัตว์ที่มีอยู่ในทวีปแอฟริกาและชีวิตความเป็นอยู่ของคนพื้นเมืองโคคิ

สำหรับนิทานพื้นบ้านของทางตะวันออก หลุยส์ เกรน (Louise Crane) โคแปล The Magic Spear (ค.ศ. 1928) จากตำนานวีรบุรุษ เกาแกของจีนอาร์เทอร์ วาลีย์ (Arthur Waley) คัดเลือกนิทาน 7 บทแรกจากวรรณกรรมคลาสสิกของจีน เรื่อง Monkey ซึ่ง วู เซ็ง-อัน (Wu Cheng-en) แต่งขึ้นเมื่อกว่า 300 ปีมาแล้ว มาแปลเป็น The Adventures of Monkey (ค.ศ. 1944) ส่วนมาเบล แอช เบลิง (Mabel Ashe Beling) ซึ่งสนใจศึกษางานวรรณกรรมของจีน เคียงมาก โคแปลตำนาน เกาของสุนัขรวมไว้ในหนังสือชื่อ The Wicked Goldsmith (ค.ศ. 1941) ในเล่มโครวมเอาบางส่วนจากมหากาพย์อันยิ่งใหญ่ของจีน เคียง คือ รามายณะ และ มหากาพย์พุทธ ไวคบาย (Viguers 1969: 420, 423, 427, 439)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) การหมุนเวียนแลกเปลี่ยนวรรณกรรมสำหรับเด็กของชาติต่าง ๆ ได้รับความสนใจจากบรรดานักเขียนอย่างไม่เคยมีมาก่อน เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของหนังสือที่มีส่วนช่วยพัฒนาจิตใจและเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างใหญ่ให้แก่เด็ก ๆ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง เรื่องแปลที่เด่นที่สุดในช่วงนี้ ได้แก่ The Little Prince ซึ่งแปลจาก Le Petit Prince ของ อังตวน เดอ แซง เตอซู เปรี (Antoine de Saint-Exupéry) นักประพันธ์ชาวฝรั่งเศส เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างนักบินที่เครื่องบินตกในทะเลทรายกับเจ้าชายน้อยที่มาจากดวงดาวอันไกลโพ้น ถือกันว่าเป็นเทพนิยายสมัยใหม่ที่แฝงไว้ด้วยปรัชญาลึกซึ้งซึ่งช่วยเสริมสร้างความรักความเข้าใจอันดีในสังคมมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

ในกลางศตวรรษนี้เกิดความเคลื่อนไหวครั้งสำคัญในวงวรรณกรรมสำหรับเด็ก กล่าวคือ มีการจัดตั้งองค์การระหว่างชาติเพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก (International Board on Books for Young People หรือ IBBY) ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1953 โดยเจลลา เลพมาน (Jella Lepman) เป็นศูนย์กลางในการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกที่ซูริค (Zurich) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นานาประเทศตระหนักถึงความสำคัญของวรรณกรรมสำหรับเด็กในฐานะสื่อกลางเพื่อสร้างความเข้าใจกันระหว่างชาติต่าง ๆ และจะได้อผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้น IBBY ได้จัดให้มีการมอบรางวัลแก่นักเขียน เรื่อง และนักเขียนภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กนานาชาติทุก ๆ 2 ปี เรียกชื่อรางวัลว่า "Hans Christian Andersen Medal" จากการดำเนินงานของ IBBY ประกอบกับการจัดให้รางวัลนี้โดยช่วยกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนวรรณกรรมสำหรับเด็กระหว่างประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการประชุมสามัญที่กรุงสต็อกโฮล์ม (Stockholm) เมื่อปี ค.ศ. 1963 สหรัฐอเมริกาให้ความสนใจวรรณกรรมสำหรับเด็กของยุโรปไปแปลเผยแพร่หลายเรื่อง อาทิเช่น Pippi Longstocking (ค.ศ. 1950) จากสวีเดน โดยแอสตริค ลินด์เกรน (Astrid Lindgren) The Road to Agra (ค.ศ. 1961) จากนอร์เวย์ โดยเอมเม ซอมเมอร์เฟลท์ (Aimée Sommerfelt

Big Tiger and Christian (ค.ศ. 1952) จากเยอรมนี โดยฟริทซ์ มุลเลนเว็ก (Fritz Mühlenweg) และ Tistou of the Green Thumbs (ค.ศ. 1958) จากฝรั่งเศส โดยมอริซ โดร็อง (Maurice Droun) เป็นต้น (Viguers 1969: 415-416, 453)

นอกจากนั้นแผนกบริการสำหรับเด็ก (Children's Services Division) ของสมาคมห้องสมุดอเมริกันก็ได้นำเรื่องดังกล่าวมาจัดทำเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่เด่น ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในต่างประเทศและไม่ได้รับการแปลตลอดจนพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา เรียกชื่อรางวัลว่า "Mildred L. Batchelder" รางวัลนี้เป็นประจำทุกปี หนังสือแปลสำหรับเด็กที่เคยได้รับรางวัลนี้ ได้แก่ Don't Take Teddy (ค.ศ. 1962) แต่งโดย ฟรีส บาสตัก (Friis-Baastad) ชาว挪威海 Wildcat under Glass (ค.ศ. 1968) แต่งโดยอัลกี ซี (Alki Zei) ชาวกรีก และ Friedrich (ค.ศ. 1970) แต่งโดยริชเตอร์ (Richter) ชาวเยอรมัน ฯลฯ รางวัล Mildred L. Batchelder นี้มีส่วนช่วยให้มีการแปลหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น (Huck 1979: 81)

ปัจจุบันนี้การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากผู้เกี่ยวข้องในวงการวรรณกรรมสำหรับเด็กทั่วโลก องค์การระหว่างประเทศ คือ องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้เขามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหนังสือแปลสำหรับเด็ก โดยในปี ค.ศ. 1979 ได้ประกาศให้เป็นปีเด็กสากล (International Year of the Child) ชักชวนให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมกันเฉลิมฉลองด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านและผลิตหนังสือสำหรับเด็ก องค์การยูเนสโกเองได้จัดทำโครงการแปลหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อช่วยส่งเสริมการอ่านของเด็กที่ขาดแคลนหนังสือในประเทศกำลังพัฒนาขึ้น ทำให้ผลิตหนังสือในประเทศอื่น ๆ หันมาให้ความสนใจกับการสรรหาเรื่องสำหรับเด็กที่คัดลอกมาจากประเทศมาแปลและพิมพ์จำหน่ายและกำลังทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกวันนี้ ตัวอย่าง เช่น ในปี ค.ศ. 1981 เพียงปีเดียว เทพนิยายของแอนเดอร์สันถูกนำไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ถึง 110 ครั้ง นิทานของกริมมีกว่า 140 ครั้ง เรื่องสำหรับเด็กของฮันนิบิลด์ (Enid

Blyton) 106 ครั้ง และเรื่อง A Thousand and One Nights 43 ครั้ง

(UNESCO'S Annual Glimpse into What People Round the Globe are Reading 1981: 23) ความแพร่หลายของการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก เช่นที่กล่าวถึง เป็นอันดี เป็นนิตินัยหมายชี้ว่าในอนาคตการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กจะทวีความสำคัญ และมีบทบาทอย่างมากในการสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเด็กทั่วโลกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สภาพการณ์การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กของบางประเทศในเอเชีย

ตามสภาพการณ์ในปัจจุบันบรรดาประเทศต่าง ๆ ในเอเชียต่างพยายามส่งเสริมให้มีการแต่งและผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็กของตนเองกันโดยทั่วไป แต่ปริมาณการผลิตที่ทำได้ก็ยังไม่อาจตอบสนองความต้องการของเด็กได้พอเพียง เนื่องจากขาดแคลนนักประพันธ์หนังสือสำหรับเด็ก คุ้ยเขินนี้จึงต้องมีการนำเอาวรรณกรรมต่างชาติมาแปลเพื่อให้เด็ก ๆ ได้มีหนังสืออ่านควย แมกระนั้นในหลาย ๆ ประเทศการดำเนินการแปลและการผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็กก็ยังคงล่าหลัง มีปริมาณไม่เพียงพอและขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่องซึ่งมีสาเหตุมาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศไม่เอื้ออำนวย ความล่าช้าทางการศึกษาและภาวะสงครามยึกเยื้อ เช่น ในเวียดนาม ลาว กัมพูชา ฯลฯ ทั้งนี้จึงมีเพียงไม่กี่ประเทศในเอเชียที่มีพัฒนาการการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กก้าวหน้าและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ในที่นี้จึงขอกล่าวถึง เฉพาะประเทศที่มีการส่งเสริมให้มีการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กอย่างสม่ำเสมอเท่านั้น ได้แก่

ประเทศญี่ปุ่น

วรรณกรรมสำหรับเด็กของญี่ปุ่น เริ่มขึ้น เมื่อกวาร์ร้อยปีที่ผ่านมาในสมัยราชวงศ์ เมจิ (Meji Era) คือ เมื่อประมาณ ค.ศ. 1868-1876 แรกเริ่มหนังสือสำหรับเด็กมีลักษณะ เป็นนิทานคำสอน (Didactic Tales) ต่อมา เมื่อรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับใหม่ จึงทำให้ความสนใจเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็กเพิ่มมากขึ้น มีการแปลวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของตะวันตกออกเป็นภาษาญี่ปุ่น เช่น นิทานอีสป โรบินสัน ครุโซ และ อาหรับราตรี เป็นต้น ในระหว่างปี ค.ศ. 1876-1886 เป็นช่วงเวลา ที่ญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตกอย่างเต็มที่ เป็นเหตุให้การแปลงานเขียนจาก

ภาษาอื่น ๆ เพื่อผูกปรกษกับความก้าวหน้าของการพิมพ์ช่วยให้หนังสือแปลเหล่านั้นแพร่หลายไปทั่ว (Watanabe 1973: 379)

หลังจากนั้น เนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กก็หันไปมุ่งปลุกฝังความรู้สึกชาตินิยมและสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของภาษาต่าง ๆ นักเขียนที่มีชื่อเสียงในยุคนั้นคือ ซาซานามิอิwaya (Sazanami Iwaya) ไทรวรรณนิทานสำหรับเด็กไว้ 32 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ ความศรัทธาในศาสนาและความกตัญญู

ประมาณปี ค.ศ. 1900 ใ้มีการจัดทำสารานุกรมหนังสือพิมพ์รายวันและวารสารสำหรับเด็กโดยเฉพาะขึ้น จำนวนหนังสือแปลก็เพิ่มมากขึ้นควบคู่กัน ถึงกันราวช่วงระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ. 1914 ถึง ค.ศ. 1925 เป็นระยะที่วรรณกรรมสำหรับเด็กของญี่ปุ่นเจริญถึงขีดสุด

ในเวลาต่อมาญี่ปุ่นต้องทำสงครามติดพันกับจีนและรัสเซีย เป็นเวลานาน ทำให้การผลิตหนังสือสำหรับเด็กอยู่ในภาวะซบเซา หนังสือที่พิมพ์ออกมาในช่วงเวลานี้คือคุณภาพและไม่มีคุณค่าทางวรรณกรรมเลย สภาพการณ์เช่นนี้ดำรงอยู่เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1947 ปรากฏมีหนังสือเล่มหนึ่งเขียนโดยนักประพันธ์ที่ไม่มีชื่อเสียงพิมพ์ออกมาชื่อว่า A Harp of Burma ของมิชิโอะ ทาเกยามะ (Michio Takeyama) และ Non-chan Rides a Cloud โดยโมโมโกะ อิชิอิ (Momoko Ishii) เรื่องของทาเกยามะนั้นดึงดูดใจผู้อ่านทั้งเด็กและผู้ใหญ่และแพร่หลายอย่างรวดเร็ว สำหรับโมโมโกะ อิชิอิ ในปัจจุบันเป็นนักเขียนและนักแปลหนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่น มีผลงานแปลเรื่องสำหรับเด็ก เช่น จากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาญี่ปุ่นหลายเรื่อง อาทิเช่น The Tale of Peter Rabbit ของ เบียทริกซ์ พอตเตอร์ (Beatrix Potter) Winnie-the-Pooh ของ เอ. เอ. มิลน์ (A.A. Milne) The Wind and the Willow ของ เค็น เน็ช เกรแฮม (Kenneth Graham) และ The Little Bookroom ของอีเลนอร์ ฟาร์เจียน (Eleanor Farjeon) อิชิอิได้ช่วยให้อ่านเรื่องเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่วัยเด็กญี่ปุ่น

ราวปี ค.ศ. 1950 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายให้มีการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน
 ขึ้นตามเขตต่าง ๆ โดยมี ดร. โรเบิร์ต แอล. กิตเลอร์ (Dr. Robert L. Gitler)
 ผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดโรงเรียนจากสหรัฐอเมริกามาช่วยดำเนินการจัดตั้งและปรับปรุง
 ห้องสมุดของญี่ปุ่น ในปีเดียวกันนี้เองญี่ปุ่นได้ออกตั้งสมาคมห้องสมุดโรงเรียนแห่งญี่ปุ่น
 (Japan School Library Association) ขึ้นอีก 3 ปีต่อมา (ค.ศ. 1953)
 กฎหมายห้องสมุดโรงเรียนจึงได้รับความเห็นชอบจากสภาไดเอต (Diet) เป็นผลให้
 ทุกโรงเรียนต้องจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียน โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือในการ
 ดำเนินการจนสามารถตั้งห้องสมุดได้มากกว่า 40,000 แห่ง ผลกระทบประการหนึ่งจาก
 กฎหมายฉบับนี้ก็คือทำให้หนังสือสำหรับเด็กเป็นที่ต้องการมากขึ้น การพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก
 ขยายกิจการ และเพิ่มจำนวนพิมพ์ขึ้นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากหนังสือที่แต่งโดย
 นักเขียนชาวญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้นแล้ว ยังได้มีการแปลหนังสือจากยุโรปและอเมริกามาเป็น
 ภาษาญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากควย เช่น เรื่อง Dr. Doolittle, Mary Poppin ฯลฯ

ครั้นถึงปี ค.ศ. 1957 หนังสือเรื่อง Books, Children and Men
 ของปอล ฮาซาร์ด (Paul Hazard) ได้เข้ามาแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นจากต้นฉบับภาษา
 ฝรั่งเศส และ The Unreluctant Year ของลิลเลียน เอช. สมิท (Lillian
 H. Smith) ก็แปลออกมาเป็นภาษาญี่ปุ่นซึ่งช่วยให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมและ
 การเลือกวรรณกรรมสำหรับเด็กแพร่หลายยิ่งขึ้น มีนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียง
 เกิดขึ้นหลายคน เช่น ซากาเอะ ซุโบอิ (Sakae Tsuboi) และมีหนังสือพิมพ์ออก
 เผยแพร่เป็นจำนวนมาก หลายเรื่องได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษพิมพ์จำหน่ายทั้งใน
 อังกฤษและอเมริกา ทำให้วรรณกรรมสำหรับเด็กของญี่ปุ่นเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

ปัจจุบัน ญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้นำในค่านววรรณกรรมสำหรับเด็กในเอเชีย มีวรรณกรรม
 ที่มีคุณภาพสูง ออกจำหน่ายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กจาก
 ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศทางตะวันตกมาเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้รัฐบาล
 ยังเขามามีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านเพื่อกระตุ้นให้เด็ก ๆ รักการอ่าน ตัวอย่างเช่น
 จัดโครงการอ่านหนังสือร่วมกันทุก ๆ วันระหว่างแม่กับลูก จัดสัปดาห์อ่านหนังสือสำหรับเด็ก
 เด็กเป็นประจำทุกปีและมีการประกวดหาบรรณนิทัศน์หนังสือสำหรับเด็กเยาวชนแห่งชาติ

ประเทศพม่า

ในระยะเริ่มแรกวรรณกรรมสำหรับเด็กของพม้ามักจะเป็นบทเห่กล่อมและคำสอนศาสนาซึ่งเขียนลงไว้ในใบลานและกระดาษ นักเขียนรุ่นแรก ๆ ก็คือ พระภิกษุ ฉะนั้นเรื่องส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ในสมัยนั้นการพิมพ์ยังไม่มามีในพม่า จึงต้องอาศัยคัดด้วยลายมือ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1817 จึงได้มีการพิมพ์เกิดขึ้นโดยคณะมิชชันนารีอเมริกัน เป็นผู้นำเข้ามาเผยแพร่

หนังสือสำหรับเด็กเล่มแรกที่จัดพิมพ์ขึ้นในพม่า เป็นหนังสือแบบเรียนภาษาพม่าชื่อ Burmese Pictorial Reader พิมพ์ออกมาในปี ค.ศ. 1865 โดยคณะมิชชันนารีอเมริกัน ต่อมาในปี ค.ศ. 1866 ก็มีการจัดพิมพ์หนังสือออกมาอีกเล่มหนึ่ง คือ The Judgement of Thudamassari ในหนังสือเล่มนี้มีเรื่องสนุก ๆ ที่เด็กชอบแทรกอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะ จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1873 จึงได้มีการแปลนิทานอีสปเป็นภาษาพม่าเป็นครั้งแรก จากนั้นเป็นเวลานานถึง 50 ปีที่การพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กได้ขาดช่วงลง ลงถึงปี ค.ศ. 1930 คณะมิชชันนารีจึงได้พิมพ์หนังสือสำหรับเด็กออกมาเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เรื่องที่พิมพ์ส่วนมากแปลมาจากพระคัมภีร์ไบเบิลและมีการจัดทำวารสารสำหรับเด็กด้วย

นักเขียนเรื่องสำหรับเด็กของพม่าที่ปรากฏชื่อในระยะแรก คือ ทะชิน บาของ (Thakin Ba Thaug) ซึ่งแปลนิทานกรีกเป็นภาษาพม่าลงพิมพ์ในวารสารของสมาคมการศึกษาชื่อ The World of Books ต่อมา อุ หุน (U Wun) และหมอง พยู (Maung Phyu) ได้แปลนิทานและเขียนบทความลงพิมพ์ในวารสารฉบับเดียวกันนี้ แม้กระนั้นวรรณกรรมสำหรับเด็กก็ยังไม่แพร่หลายนัก เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนไม่เอื้ออำนวยให้สามารถซื้อหนังสืออ่านได้

ในช่วงเวลาที่พม่าตกอยู่ใต้อาณัติของระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น สำนักงานของสมุทและวรรณกรรมของพม่าได้แปลและพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กออกมา 2 เล่ม คือ

Historial Tales และ Nippon Folk Tales

ปัจจุบันนี้พม่าได้เข้าร่วมโครงการ Asian Copublication Programme โดยได้จัดพิมพ์นิทานสำหรับเด็กซึ่งแปลมาจากเรื่อง Folk Tales from Asia เป็นภาษาพม่าออกจำหน่ายในราคาขายมเยา เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถหาซื้ออ่านได้ (U Htin Gyi 1977: 6-7)

ประเทศอินเดีย

วรรณกรรมสำหรับเด็กของอินเดียปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1810 โดยคณะมิชชันนารีอเมริกัน เป็นผู้แต่งหนังสือขึ้น อีก 30 ปีต่อมาจึงมีนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กชาวอินเดียเกิดขึ้น คนแรก คือ อิศว-จันทร์ วิทยาสการ (Iswar-Chandra Vidyasagar) ซึ่งเป็นทั้งนักการศึกษาและนักปฏิรูปสังคมได้เขียนนิทานสำหรับเด็กและชีวประวัติบุคคลไว้มาก ผลงานของวิทยาสการส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นหนังสือแบบเรียนมากกว่าจะเป็นวรรณคดี

ปี ค.ศ. 1850 ความต้องการอ่านวรรณคดีเบงกาลีมีเพิ่มมากขึ้น (หนังสือสำหรับเด็กของอินเดียส่วนใหญ่เขียนเป็นภาษาเบงกาลี นอกนั้นเขียนเป็นภาษาฮินดูมลิต มารฐี และอูรดู) สำนักพิมพ์ต่าง ๆ จึงแปลวรรณคดีเอกของโลกออกเป็นภาษาเบงกาลี เรื่องแรกที่แปล คือ โรบินสัน คริวโซ ซึ่งพิมพ์ออกเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1852 และ รวมเรื่อง เอกของ เซคส เปียร์ ต่อจากนั้นงานแปลก็มีมากขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้า

ทอนปลายศตวรรษที่ 19 วรรณคดีภาษาเบงกาลีเฟื่องฟูมาก เมื่องานเขียนชิ้นแรกของระพินทรนาถ ฐากร (Rabindranath Tagor) พิมพ์ออกเผยแพร่ในอินเดียเป็นครั้งแรก ผลงานของฐากรมีทั้งที่เป็นนิทานและเพลงพื้นบ้านซึ่งนำมาเขียนใหม่ในรูปของบทกวีที่แฝงคติสอนใจ เช่น เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านทั่วไป นอกจากจะได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางจากชาวอินเดียแล้ว งานของฐากรยังนำไปแปลเป็นภาษาอื่น ๆ ให้เด็กทั่วโลกได้อ่านด้วย

ทุกวันนี้รัฐบาลอินเดียได้ให้ความสนใจส่งเสริมวรรณกรรมสำหรับเด็กและการผลิตหนังสือที่ดี โดยการจัดตั้งองค์การผลิตหนังสือโดยเฉพาะ ให้ทุนอุดหนุนการผลิตหนังสือและให้รางวัลแก่ผู้ประพันธ์และผู้เขียนภาพประกอบที่เด่น นอกจากนั้นสำนักพิมพ์เอกชน

บางแห่งก็จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กที่ไ้รับรางวัลและแปลเป็นภาษาต่างประเทศส่งไป
เผยแพร่ยังประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก รวมทั้งในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาด้วย (Hasan
1976: 8-9)

สหพันธรัฐมาเลเชียและประเทศสิงคโปร์

แต่เดิมมาเลเชียและสิงคโปร์รวมเป็นประเทศเดียวกัน แต่เนื่องจากสิงคโปร์
มีพลเมืองเป็นเชื้อชาติจีนเป็นส่วนใหญ่ สิงคโปร์จึงแยกตัวออกไปตั้งเป็นประเทศใหม่เมื่อ
ปี ค.ศ. 1965

มาเลเชียนั้นใช้ภาษาอังกฤษและภาษามาเลย์เป็นภาษาราชการ หนังสือสำหรับเด็ก
เด็กส่วนใหญ่จึงสั่งซื้อมาจากประเทศอังกฤษ ต่อมามีการเคลื่อนไหวให้ใช้ภาษามาเลย์เป็น
ภาษาประจำชาติแต่เพียงภาษาเดียว จึงได้มีการพิมพ์หนังสือภาษามาเลย์กันมากขึ้น

รัฐบาลมาเลเชียพยายามที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในหมู่เยาวชนของตนด้วย
การจัดทำหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภาษาและวรรณกรรมของมาเลเชียได้แปล
นิทานจาก Folk Tales from Asia เล่ม 1 และเล่ม 2 ออกเป็นภาษามาเลย์
และพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1975 นอกจากนี้ยังได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการผลิตหนังสือ
สำหรับเด็ก โดยเปิดสอนและฝึกอบรมครูในคานการให้บริการห้องสมุดและหนังสือแก่เด็ก

สำหรับในประเทศสิงคโปร์ ห้องสมุดแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก
เด็ก ซึ่งก็ได้ดำเนินการอย่างเข้มแข็ง มีการเสนอรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กที่น่าสนใจ
ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาษาอังกฤษ รวมทั้งริเริ่มจัดแปลหนังสือสำหรับเด็กจากวรรณกรรม
ของตะวันตกมาเป็นภาษาจีนและภาษามาเลย์ ในปี ค.ศ. 1975 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้มอบห้องสมุดเคลื่อนที่ให้แก่รัฐบาลสิงคโปร์ นับเป็นการ
เริ่มต้นจัดทำบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ออกไปตามโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวก หนังสือที่นำไป
ให้บริการมีทั้งหนังสือภาษาจีน ภาษามาเลย์ ภาษาอังกฤษ และภาษาทมิฬ (Anuar
1977: 4-5)

สาธารณรัฐประชาชนจีน

จีน เพิ่ง เริ่มมี ระบบการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป เมื่อปี ค.ศ. 1911 นี้เอง เด็กจีนที่อ่านออก เขียนได้และมีโอกาส เขาเรียนจึงมีจำนวนน้อยมาก แต่เด็กที่โต เรียนและอ่านหนังสือออกมักมาจากครอบครัวชั้นสูงซึ่งรวมกลุ่มกันตั้งโรงเรียนขึ้นเอง การเรียนมีลักษณะ เป็นการท่องจำคำคล้องจอง ชื่อตระกูลต่าง ๆ 100 ชื่อ คำพื้นฐาน 1,000 คำ และโคลงกลอนโบราณที่ไพเราะ

ในระยะต้นวรรณกรรมสำหรับเด็กของจีน เป็นการฟัง เรื่องเล่าจากผู้ใหญ่และ จากการแสดงละคร เด็ก ๆ มักใฝ่ฝันนิทาน คำานหรือเรื่องราวของวีรบุรุษ เช่น เรื่องของ ซูเวิน จาง, ซวนถิง, และ เปาบุ้นจิ้น ส่วนเรื่องที่ตั้งใจเขียนขึ้นเพื่อเด็ก หรือเลือกมาจากวรรณกรรมโบราณโดยคำนึงถึงความสนใจของเด็ก เป็นหลักยังไม่ปรากฏ จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 20 จึงมีผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กเป็นคนแรก คือ หลู่ซัน (ค.ศ. 1881-1936) ซึ่งเป็นนักเขียนมีชื่อของจีนร่วมสมัยกันกับ แมกซิม กอร์กี (Maxim Gorki) นักเขียนรัสเซีย หลู่ซันสนใจ เทพนิยายของจีนและของต่างชาติ มาก ได้เก็บรวบรวมวรรณกรรมเกาส์สมัยราชวงศ์ถังไว้และแปลวรรณกรรมต่างประเทศ เป็นภาษาจีน งานส่วนใหญ่ของหลู่ซัน เป็นนิทานพื้น เมือง และ เทพนิยาย

ในปี ค.ศ. 1920 มีการ เปิดห้องสมุดโรงเรียนบน (Boone Library School) ขึ้นที่มหาวิทยาลัยของพวกสอนศาสนาคริสต์ ห้องสมุดแห่งนี้ได้ให้บริการ วิชาการแก่เด็กด้วย ราวปี ค.ศ. 1930 เกิดการตื่นตัวสนใจบทกลอนกล่อมเด็กและ นิทานพื้นบ้านขึ้นในหมู่นักศึกษาดาวรรณคดีที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติกรุงปักกิ่ง ได้มีการ รวบรวมและจัดพิมพ์นิทานขึ้นหลายชุด

ในปัจจุบันนี้วรรณกรรมสำหรับเด็กของจีนได้แบบอย่างมาจากรัสเซีย มีการ ตีพิมพ์หนังสือเด็กออก เผยแพร่ เป็นจำนวนมาก ภายในเล่มจะมีภาพประกอบที่งดงาม คึงกความสนใจของเด็ก ๆ เนื้อหามัก เป็น เรื่องซึ่งแฝงคุณธรรมคำสอนไว้ด้วย นอกจาก นั้นยังมีหนังสือสำหรับเด็กที่แปลมาจากวรรณกรรมของรัสเซียและประเทศในคาบคอมมิวนิสต์ อื่น ๆ พิมพ์จำหน่ายด้วย (ปราวณี เชียงทอง 2526: 46)

การแปลวรรณกรรมสำหรับ เด็กในประเทศไทย

ก. พัฒนาการการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กในระยะต้น

การแปลวรรณกรรมทางชาติมาเป็นภาษาไทยนั้น เชื่อกันว่าน่าจะเริ่มมีมาตั้งแต่ปลายสมัยสุโขทัยแล้ว โดยในระยะต้นเป็นการแปลจากวรรณกรรมทางศาสนา ซึ่งไทยได้รับอิทธิพลมาจากจีนและอินเดีย เป็นส่วนใหญ่ แต่หลักฐานต้นฉบับงานแปลเหล่านั้นมีไคมีหลงเหลือมาถึงปัจจุบัน ที่ปรากฏหลักฐานแน่นอนเป็นฉบับแรก ก็คือ มหาชาติคำหลวง ซึ่งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงประพันธ์ปรากฏราชบัณฑิตยสถานแปลขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2025 หรือเมื่อ 500 ปีที่แล้วมา จะเห็นไคว่าการแปลวรรณกรรมของไทยนั้นมีมาเนิ่นนาน แต่การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพิ่งจะมาเริ่มในสมัยรัตนโกสินทร์นี้เอง โดยมีมูลเหตุมาจากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บรรดาพระบรมวงศานุวงศ์และเจ้านายนิยมเสด็จไปศึกษาในยุโรปกันมาก ทำให้ใครเห็นวัฒนธรรมและความคิดใหม่ ๆ ของยุโรปอยู่เนือง ๆ เมื่อกลับเมืองไทยจึงได้นำเอาวัฒนธรรมและความคิดเหล่านั้นมาเผยแพร่ มีการแปลวรรณกรรมจากภาษาตะวันตกเป็นภาษาไทยกันอย่างแพร่หลาย ตัวอย่าง เช่น หนังสือพิมพ์กรโฆวาท ไคเริ่มแปลนิทานภาษาอังกฤษมาลงบ้าง หนังสือพิมพ์ขริตยาพิเศษ และ ลักขวิทยา ก็ลงเรื่องแปลควยเช่นกัน นิทานที่แปลมามีทั้ง เพื่อสอนคติธรรมและเพื่อความบันเทิงของผู้อ่าน ซึ่งก็ได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อย ๆ นักเล่าและแปลนิทานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดไคในยุคนั้น ไคแก น.ม.ส. (พระราชวรราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์) ซึ่งทรงแปลนิทานที่ไคเคา ไครง เรื่องมาจากภาษาอังกฤษไว้มาก เช่น เรื่องนางจินตลีลา (จากเรื่อง Cinderella) นิทานอิสป และที่ไคงถึงที่สุด ก็คือ นิทานเวตาล ซึ่งแต่เดิมเป็นเรื่องของอินเดีย (คือ เวตาลปัญญาวิเศษ) และ น.ม.ส. ทรงเรียบเรียงขึ้นจากฉบับภาษาอังกฤษของ เซอร์ อาร์. เอฟ. เบอร์ตัน (Sir R.F. Burton) (หอสมุด ชันจิตร 2520 : 48, 57)

ในปี พ.ศ. 2434 เอกชนไคโดยโรงพิมพ์ศึกษาพิมพ์การไคริ เริ่มพิมพ์หนังสือนิทานชื่อ อิสปปรภษา ขึ้นบ้าง มีเนื้อหาเป็นนิทานสุภาษิตและสอนคติธรรม คือ เรื่อง "คนตระหนี่" "ภยเลือกเจ้า" "ลาทางกับไคคาง" และ "สุนัขจึงจอกกับแพะ"

เป็นต้น (ฉิปปกรณา นิทานสุภามิต เรื่องสำหรับเด็ก ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433): 1, อาจถึงใน วัค การพน 2524: 73) ต่อจากนั้นก็มีการแปล เผยแพร่ออกมาเรื่อย ๆ เรื่องหนึ่งที่รู้จักกันดี ก็คือ เทพปกรณา (พ.ศ. 2451) ของนายบี.โอ. คาร์พไรท์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสวนกุหลาบ ซึ่งได้เคยมาจากนิทานภาษาอังกฤษ เช่น เรื่อง "อะละตินกับโคมวิเศษ" "อาลีบาบากับพวกปล้น" เป็นต้น (ศรีภุมเพียง 2520: 65)

หลังจากนั้น ในราวปี พ.ศ. 2446 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ทรงก่อตั้งโรงเรียนราชินีขึ้นและโปรดเกล้าฯ ให้นมอมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ นมอมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภาทรงเป็นผู้ริเริ่มและส่งเสริมการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กที่สำคัญ ผลงานของท่านมีทั้งนิทาน บทละคร บทขับร้อง รวมทั้งทรงแปลบทประพันธ์ของตะวันตกมาเป็นภาษาไทย เป็นจำนวนมาก (ปราณี เชียงทอง 2526: 33) โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2484 เป็นต้นมา*

แม้จะเริ่มมีผู้เขียนและแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กมากขึ้นก็ตาม แต่เด็กไทยในสมัยนั้นก็ยังคงขาดแคลนหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลินอยู่มาก กรมราชบัณฑิตซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรมโดยตรงได้เล็งเห็นถึงความขาดแคลนนี้ จึงได้จัดทำ "หนังสือสำหรับเด็ก" ซึ่งมีชื่อต่าง ๆ เรียงขึ้นหลายเล่มในระหว่างปี พ.ศ. 2455-2464 ดังปรากฏในหน้าคำนำของหนังสือที่พิมพ์ขึ้นว่า

ควยเด็กเล็ก ๆ ในสมัยนี้ เมื่อเขียนหนังสือ เช่น แบบเรียนเร็ว มลบทบรรพกิจ หรือประม ก ฎ มากับครูแล้ว ก็ไม่มีหนังสืออะไรจะอ่านเล่นโดยลำพังตนเอง ใหญ่เพลิดเพลินใจ จะหันหน้าไปทางไหนก็พบแต่แบบเรียนและหนังสือที่เป็นข้อความไม่เหมาะหรือยุ่งยากเกินไปทั้งนั้น หนังสือเช่นนี้ถึงจะชื่อหามาให้เด็กอ่าน โดยมากเด็กก็จำใจต้องอ่านไปอย่างนกแก้วพดภาษาคน ไม่เป็นประโยชน์แก่การที่จะเพาะนิสัยใจคอเท่าใดนัก เมื่อกรมราชบัณฑิตเห็นการบกพร่องเช่นนี้ จึงได้คิดให้มีหนังสือขึ้นชกหนึ่ง ทำเป็น เล่ม เล็ก ๆ พิมพ์ด้วยอักษรตัวโต ๆ มีรูปวาดควยเรื่องง่าย ๆ และใช้ถ้อยคำอย่างจะมีให้เด็กรู้สึกเบื่อหน่าย . . . (กรมราชบัณฑิต 2455: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

* ทรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 62

หนังสือสำหรับ เด็กที่กรมราชบัณฑิตจัดทำเวลานี้ ส่วนมาก เป็น เรื่อง แปล
ไตแก

1. เรื่องนายแยกผู้ชายกับ เป็นหนังสือที่มี เนื้อเรื่องประเภทนิทานชาวบ้าน
ไตแกมาจากต่างประเทศ (กรมราชบัณฑิต 2455: 4)
2. เรื่อง เด็กที่เมืองจีน เป็นหนังสือสารคดีกล่าวถึงขนบธรรมเนียมและ
ชีวิตความเป็นอยู่ของ เด็กชาวจีน (กรมราชบัณฑิต 2455: 16)
3. เรื่อง เด็กที่เมืองญี่ปุ่น กล่าวถึงสภาพบ้าน เมือง และวัฒนธรรมในค่าน
ต่าง ๆ ของ เด็กญี่ปุ่น (กรมราชบัณฑิต 2456: 5)
4. เรื่อง แอฟริกาภาคใต้ เป็นสารคดีให้ความรู้เกี่ยวกับแอฟริกาใต้ในแง่
ต่าง ๆ เช่น เรื่อง แชนซูลู หง เลียงนกกกระจอกเทศ ฯลฯ (กรมราชบัณฑิต 2461: 15)
5. เรื่อง ฉันอยาก เป็นกะลาสี เนื้อเรื่อง เป็น เรื่องราวการผจญภัยของ เด็ก
ผู้ชายซึ่งไผ่ฝันจะไต่ออกทะเลในฐานกะลาสี (กรมราชบัณฑิต 2461: 2)
6. เรื่อง ปกฉณกประวัติการคนกับเรือ เป็นประวัติการเดินทางทางทะเล
ของมนุษยทั้ง แคลสมัยโบราณ การแสวงหาเส้นทางการค้าใหม่ ๆ ทางทะเล ตลอดจนให้
ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับ เรือซึ่ง เป็นพาหนะสำคัญตั้งแต่สมัยแรกเริ่มและในยุคต่อ ๆ มา
ของยุโรป (กรมราชบัณฑิต 2462: 42)
7. เรื่อง ความลึกลับของรูปเทานกอินทรีงา มีเนื้อหาเป็น เรื่องราวการ
ผจญภัยที่ค้น เสนอสนุกสนาน โดยแบ่ง เป็นตอน ๆ (กรมราชบัณฑิต 2462: ไม่ปรากฏ
เลขหน้า)

-ภายหลังปี พ.ศ. 2472 เป็นต้นมา การแปลนิทานสำหรับเด็ก เขาไปบ้าง
เนื่องจาก เป็นยุคที่นวนิยายสำหรับเด็ก และการ์ตูน เพื่อพื่นประภคณกับมีการ เปลี่ยนแปลง
การปกครอง เป็น ระบอบประชาธิปไตยและ เกิดสงครามมหา เอเชียบูรพา ทำให้มีการผลิต
หนังสือสำหรับเด็กออกมาไม่มากนัก อย่างไรก็ตามก็ ยังมีหนังสือราชินีบำรุงของโรงเรียน
ราชินี เป็นแหล่งที่มีการพิมพ์นวนิยาย เรื่องยาวสำหรับเด็กคิคอกันมาอย่างสม่ำเสมอ
เรื่องที่พิมพ์ เช่น เรื่องชีวิตเด็กน้อย และ เรื่องความลึกลับในรถตุ ได้รับความนิยม

ลงพิมพ์ติดต่อกัน เป็น เวลานาน (ปรากฏ เชียงทอง 2526: 35) สำหรับนวนิยาย เรื่องอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยมมากเช่นกัน ได้แก่ เรื่องดวงใจ ซึ่งแปลจากเรื่อง Heart โดยซิม วีระไวทยะ เมื่อปี พ.ศ. 2473 มีต้นเค้ามาจากเรื่อง Il Coure ในภาษาอิตาลี แต่งโดย เอ็ดมอนด์ เดอ อมิจี (Edmondo De Amicis) มีเนื้อเรื่องประเภทเรื่องสมจริง กล่าวถึง ความรักระหว่างพ่อแม่อุทิศ ความรักและ หน้าที่ของครูกับศิษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความรู้สึกต่ออาตมา ฯลฯ นวนิยายเรื่องนี้ไม่เพียงแต่ถูกนำมาแปล เป็นภาษาไทย เท่านั้น ยังมีผู้นำไปแปล เป็นภาษาอื่น ๆ อีกเกือบทุกภาษา (บุญเพ็ญ มังคละศรี 2507: 5)

ในยุคนั้นหนังสือแปลที่มีชื่อเสียง คือ เรื่อง อาหรับราตรี พันหนึ่งทิวา นิยาย เบงกาลี ฯลฯ ประเภทสารคดีมีเรื่อง คนคิมประโยชน์ ซุมทรีพัยของ เด็ก และ เรื่องกติกายรรพ จัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์ของสมุคไทย ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการแปล คือ เสรีโยธาเสศ (พระยาอนุমানราชชน) และนาคะประทีป (พระสารประเสริฐ)

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2484 ปรากฏมีหนังสือแปลสำหรับ เด็กหลังไหลออกมามากมาย เมื่อหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล ทรงแปลนวนิยายเรื่อง เจ้าชายกับยาจก จาก The Prince and the Pauper ของมาร์ค ทเวน (Mark Twain) และยังได้ทรงแปลบทประพันธ์อื่น ๆ เช่น เรื่อง เฮส เพอร์สียมอปปาง จาก The Wreck of Hesperus ของเฮนรี เวอร์ดสเวิร์ธ ลองเฟลโลว์ (Henry Wordsworth Longfellow) เรื่อง เวลามฤตยู จากเรื่อง The Hour of Death ของลอร์ด ลิตตัน (Lord Lytton) เรื่อง เงินหมอบทองหมอบ จาก The Happy Little Wife และ เรื่อง เด็กในญี่ปุ่น จาก Children's Day in Japan เป็นต้น (สมศรี บัวเล็ก 2502: 42)

ช่วงที่ถือกันว่าเป็นยุครุ่งเรืองของหนังสือแปลสำหรับเด็ก ได้แก่ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2491 - พ.ศ. 2501 ซึ่งเริ่มตนควยการจักตั้งสำนักงานวรรณกรรมการศึกษาของคุรุสภาในปี พ.ศ. 2491 และได้จักพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กออกมา 2 ชุด คือ คลังนิยาย และ นิทานประทีปทอง ปรากฏว่าได้รับความนิยมเกินความคาดหมาย ต่อมา

สำนักพิมพ์เอกชน คือ บริษัทประชาช่าง จึงจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กเกี่ยวกับหนังสือของครูสภาออกมาจำหน่ายข้างในราคาเล่มละ 1 บาท มีเรื่องประเภทเทพนิยาย นิทานแสนสนุก นิทานแสนส่าราญ และยังมีไคออกนิตยสารสำหรับเด็กเยาวชนอีกด้วย (ศรีภุเพียง 2520: 65)

ตั้งแต่ พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ได้มีการแปลนวนิยายเรื่องยาวสำหรับเด็กกันมากขึ้น นักแปลผู้เริ่มงานคานนี้ ไคแก อ.สนิทวงศ์ แปลเรื่องสี่กรรม จากเรื่อง Little Women ของหลุยซา เมย์ อัลคอตต์ (Louisa May Alcott) ติดตามด้วยการแปลเรื่องสี่กรรม จากเรื่อง Little Men ของอัลคอตต์ และ ไฮดี จากเรื่อง Heidi ของโจฮันนา สปีรี (Johanna Spyri) ฯลฯ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ 2515: 435, 444)

ยุคต่อมาของวรรณกรรมสำหรับเด็ก เริ่มในปี พ.ศ. 2500 โดยที่มีหนังสือนิทานสำหรับเด็กออกมาจำหน่ายแพร่หลายในราคาเล่มละ 2 บาท โรงเรียนในเครือศาสนาคริสต์หลายแห่งไคออกวารสารของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาก ไคแก วีรกรรม และ กองทหารเริง ในเล่มมีการ์ตูนเรื่องยาวลงติดต่อกัน ส่วนใหญ่เป็นการ์ตูนที่แปลมาจากการ์ตูนของต่างประเทศ เช่น เรื่องแฟลช กอร์ดอน ซึ่งเป็นนิยายวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นยังมีนิทานสั้น ๆ ความรุ่มรวยตัวและเกมลับสมองลงปัญญา (ศรีภุเพียง 2520: 66)

ช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้มีหนังสือแปลออกมาชุดหนึ่ง นั่นคือ ชุดบ้านเล็ก ของลอรา อิงกิลส์ วัลเดเกอร์ (Laura Ingalls Wilder) แปลโดยสุคนธรส ไครับความนิยมกว้างขวางมากในหมู่นักอ่านถึงกับว่าเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กเยาวชนที่ไคเกนยั้ง เรื่องหนึ่งตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในนิตยสารศรีสัพคานท์ ต่อจากนั้นจึงพิมพ์เป็นปกแข็งและมีการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้งแมกระทั่งในปัจจุบันนี้

เมื่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติประกาศให้ พ.ศ. 2513 เป็นปีการศึกษาระหว่างชาติและเชิญชวนให้รัฐสมาชิกจัดการเฉลิมฉลองขึ้นนั้น ประเทศไทยโดยคณะกรรมการวากุการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติไคดำเนินการคัดเลือกบทกอกสรอยสภานิตเฉพาะบทที่วากุวลักษณ์นิสัยของสัตว์ 10 บทมาแปลเป็นภาษาอังกฤษ ให้ชื่อวากุคอกสรอยสภานิต 10 บทและคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

อนึ่ง สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยก็ได้มีบทบาทในการจัดพิมพ์
บทกลอนสำหรับ เด็กทั้งภาษาไทยและแปล เป็นภาษาอังกฤษ ให้อ่าน Old Fun
Rhymes for Thai Children โดยมีประยูร จรรย์วณิช เป็นผู้ออกภาพประกอบ
นำไปเผยแพร่ในการประชุมสมาคมภาษาและหนังสือนานาชาติครั้งที่ 37 ณ กรุงโซล
ประเทศเกาหลี เมื่อปี พ.ศ. 2513 นับเป็นการแพร่ขยายขอบเขตวรรณกรรมสำหรับ
เด็กของไทยให้กว้างขวางออกไปจนต่างประเทศใครจักหลังจากที่รับเอาวรรณกรรมต่าง
ชาติมาแปล เป็นภาษาไทยแต่เพียงฝ่ายเดียวมานาน

หลังจากนั้นมีการเฉลิมฉลองปีหนังสือสากล (International Book Year)
ในปี พ.ศ. 2515 โดยบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องพากันตื่นตัวหันมาให้ความสนใจผลิตหนังสือ
สำหรับเด็กกันมากขึ้น สำนักพิมพ์ประมวลสาส์นได้จัดพิมพ์นิทานและเรื่องแปลสำหรับเด็ก
ควยกระดาศษาปณคืออย่างคี่ มีภาพสีประกอบ เรียกว่า นิทานจุ่มจุ่ม ออกเผยแพร่มากกว่า
100 เรื่อง เช่น เรื่อง ปีเตอร์ แพน เจ้าหญิงนิทรา นิยายเบงคลี เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2519 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหนังสือของคณะกรรมการ
แห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์
ประสงค์ที่จะร่วมพัฒนาหนังสือของชาติ ส่งเสริมคุณภาพของผลิตหนังสือ ส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านควยการจักหาหนังสือที่คี่ราคาถูกใญ่อ่านอย่างทั่วถึง โดยจักสืบคานหนังสือ
แห่งชาติ จักทำขนาการหนังสือ บวจักหนังสือ และสนับสนุนการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก
เด็กที่มีคุณภาพคี่

นอกจากนี้ยังมีโครงการวิจัยและพัฒนางานวรรณกรรมคานศิลปะของสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งได้คาวคี่ที่จะจักทำหนังสือสำหรับเด็กในหลายโครงการ
โครงการที่สำคัญอันคี่คี่คือ การแปลหนังสือสำหรับเด็กเยาวชน ในระยะเริ่มแรกพิจารณา
จากวรรณกรรมของประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมุ่งเน้นหนักคานความกคี่ญู อันเป็นจริยธรรมและ
เอกลักษณ์เคนของชาวตะวันออก โดยจักแปลนิทานเรื่อง นิทานกคี่ญูไทย-จีน-ญี่ปุ่น
เป็นอันคี่บแรก (ปราณี เชียงทอง 2526: 38-39)

ข. สภาพการณ์การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กในปัจจุบัน

ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา) เป็นระยะที่วรรณกรรมสำหรับเด็กของไทยเติบโตแพร่หลายยิ่งกว่ายุคใด ๆ ในอดีตที่ผ่านมา มีการผลิตวารสารและหนังสือสำหรับเด็กหลาย ๆ วิทยุที่มีความหลากหลายทั้งในด้านการนำเสนอเนื้อหา ผู้เขียน และผลิตออกวางจำหน่ายทั่วไป นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารรายปักษ์ต่าง ๆ ยังได้จัดทำภาคพิเศษสำหรับเด็กไว้ เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือราย อาทิตย์ เช่น ภาคพิเศษสำหรับเด็กในสตรีสาร คอลัมน์โลกของเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และคุณหนูเขียนเรื่องในลลนา เป็นต้น ทำให้ขอบเขตการนำเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็กขยายกว้างขวางออกไป

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการตื่นตัวขึ้นในหมู่นักเขียนเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็กคือ ในปี พ.ศ. 2522 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้กำหนดให้เป็นปีเด็กสากล (International Year of the Child) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครอง ผลประโยชน์และปกป้องสิทธิของ เยาวชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเยาวชนปี ค.ศ. 1959 และได้ดำเนินการในทางต่าง ๆ เพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของเด็กทั่วโลก ในที่นี้ องค์การต่าง ๆ ของสหประชาชาติ เช่น องค์การยูเนสโก องค์การยูนิเซฟ ได้ขอความร่วมมือจากบรรดาภาคีสมาชิกให้จัดทำโครงการ เพื่อไหว้บรรลู่ศิลปประสงคที่ตั้งไว้ (Labouise 1978: 3) ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศภาคีทั้งหมดได้สนองตอบขอเรียกร้องนั้น โดยศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะตัวแทนภาครัฐบาลได้จัดแปลหนังสือรวมเรื่องของประเทศต่าง ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กพร้อมกับศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชีย (Asian Cultural Center for UNESCO) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยและตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วไป เรื่องที่แปล ได้แก่ นิทานพื้นเมืองของเอเชียสำหรับเด็กทุกคน จากเรื่อง Folk Tales from Asia และเรื่องงานเทศกาลในเอเชีย จาก More Festivals in Asia ขณะเดียวกันทางบ้าน เอกชนมีการจัดตั้งสำนักพิมพ์ที่มุ่งผลิตหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะขึ้น ได้แก่ สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก สำนักพิมพ์ป่าผญา เป็นต้น สำนักพิมพ์เหล่านี้ได้พิมพ์หนังสือสำหรับเด็กออกมารวมตลอดปีเด็กสากลเป็นจำนวนมาก เฉพาะในปี พ.ศ. 2522 นี้เพียง

ปีเดียวมีหนังสือสำหรับ เด็กพิมพ์ออกมาถึง 200 ชื่อ (นิตยา ชูโต และคณะ 2524: 40) กวารอยละ 80 เป็น เรื่องที่แปลหรือได้เค้าโครงมาจากวรรณกรรมสำหรับเด็กของต่างประเทศและมีเนื้อหา เป็น เรื่องประเภท เทพนิยายสมัยใหม่มากกว่า เรื่องสมจริง (กาง เซน 2522: 10) นอกจากนี้สำนักพิมพ์บาง แห่งยัง ได้จัดพิมพ์วรรณกรรมแปลออกมาเป็นชุด ตัวอย่าง เช่น สำนักพิมพ์ พี พี นานิทานอิสปยังใหญ่มา เล่าใหม่พร้อมภาพประกอบที่สวยงาม ชุดละประมาณ 3 เรื่อง และสำนักพิมพ์ป่าดงยา ก็มีหนังสือการ์ตูนแปลจากวรรณกรรมอมตะอีกหนึ่งชุดใหญ่ เรื่องที่พิมพ์ เช่น การเดินทางของกิลิเวอร์ ไอแวนโซโรบิน ชุด 80 วันรอบโลก ฯลฯ ส่วนใครรับความนิยม เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป (ลมุล รัตนากร 2524: 19)

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชนับ เป็นแหล่งผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็ก รายใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน เนื่องจากมีวัตถุประสงค์หลักที่จะจัดพิมพ์หนังสืออ่านสำหรับเด็ก เพื่อคุณภาพ ทำให้สำนักพิมพ์มีผลงานสำหรับเด็กออกมาอย่างต่อเนื่องทั้งหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และหนังสือแบบเรียน โดยแบ่งหนังสือเป็นชุดสำหรับเด็กแต่ละวัย ส่วนใหญ่จะเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กวัยเริ่ม ซึ่งมีเรื่อง แปล เป็นหลักสำคัญในแต่ละชุด ตัวอย่าง เช่น ชุดจตุรภักย์ทางแดน ชุดกอนนิทรา ชุดไฟรกวาง ฯลฯ

ดวงกมล เป็นสำนักพิมพ์อีกแห่งหนึ่งที่ผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพดีและได้มาตรฐาน ชุดวรรณกรรมเยาวชนที่ดวงกมลจัดพิมพ์ขึ้นในโอกาสปีเกิดสากุลล้วน เป็นเรื่องที่มีทั้งคุณค่าสาระและความบันเทิง อยุ่พร้อมมูล ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง คนสมนสนรัก ครอบครัววงศ์กระพัน สมาคมไผ่ท่าที ฯลฯ ในปัจจุบันนี้ดวงกมลมีสำนักพิมพ์ตนเองมาก ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ใหม่ในเครือเดียวกัน เป็นแหล่งผลิตวรรณกรรมเพื่อเยาวชนรายสำคัญ เรื่องที่นำมาตีพิมพ์ส่วนใหญ่ เป็นวรรณกรรมที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้แล้วก็มีสำนักพิมพ์ธุรกิจ สุริยบรรณ กราฟฟิคอาร์ต ป่าดงยา พี พี อักษร เจริญทัศน์ ซีเอ็ดยูเคชั่น กอไผ่ ชมรมเด็ก หนอน เม็ดทราย และนานมีที่มีการพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กออกมาเรื่อย ๆ สำหรับนานมีมีลักษณะ แยกต่างไปจากสำนักพิมพ์อื่น ๆ ตรงที่จำหน่ายหนังสือสำหรับเด็กซึ่งพิมพ์มาจากสำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นหลัก ในขณะที่สำนักพิมพ์อื่น ๆ มักพิมพ์ เรื่องที่แปลมาจากทางตะวันตก

ในค่านักแปลหนังสือสำหรับเด็ก ช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา นอกจากผลงานของนักแปลเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงมานาน เช่น อ. สนิทวงศ์ ปิยดา วนันท์ วัฒน รัตตากร เนื่องนอย ศรีธธา และอาษา ขจรจิตเมตต์ แล้ว ก็มีนักแปลหน้าใหม่เกิดขึ้นในวงการ และเป็นที่ยอมรับในค่านผลงานการแปลกันอยู่มากมายในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น มัทนี เกษกมล, สุปรรณิการ์, สรัชชิน, อัมภา โอตระกุล, แวนแก้ว, ไพรัช แสนสวัสดิ์ ฯลฯ ส่วนใหญ่จะเป็นนักแปลสตรี นักแปลเหล่านี้ได้ช่วยขยายขอบเขตวรรณกรรมสำหรับเด็กให้กว้างขวางออกไป โดยเลือกผลงานเขียนของนักเขียนสมัยใหม่ซึ่งมีเรื่องราวแปลกใหม่ ให้ความสนุกสนาน และแฝงคุณธรรมมาแปล เผยแพร่ให้เด็ก ๆ รู้จักกันมากขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นนิทานสมัยใหม่ของ อี. เนสบิท (E. Nesbit) อีนิด ไบลตัน (Enid Blyton) โทลคีน (Tolkien) เป็นต้น

แม้ว่าเรื่องแปลสำหรับเด็กจะเป็นที่นิยมกันมากในตลาดหนังสือปัจจุบัน แต่ค่าตอบแทนที่นักแปลได้รับจากผลงานแปลจะต่ำกว่าเรื่องที่แต่งขึ้นเอง โดยทั่วไปนักแปลหนังสือปกอ่อนจะได้รับค่าตอบแทนร้อยละ 7 ของจำนวนพิมพ์ทั้งหมด แต่นักแปลหนังสือสำหรับเด็กจะได้น้อยกว่านั้น ส่วนใหญ่จะคิดเป็นเรื่อง ๆ ไป หรือที่เรียกว่าขายชาก ขึ้นอยู่กับสำนักพิมพ์แต่ละแห่งว่าจะตกลงให้เป็น เปอร์เซ็นต์ตามจำนวนที่พิมพ์หรือขายชาก (อ. สนิทวงศ์, สัมภาษณ์)

ก. ลักษณะเนื้อเรื่องที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กที่แปลเป็นภาษาไทย

เมื่อพิจารณาวรรณกรรมสำหรับเด็กที่แปลเป็นภาษาไทยตั้งแต่ยุคเริ่มแรกจนถึงปัจจุบันซึ่งได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อประวัติศาสตร์ จะพบว่าในระยะแรก (พ.ศ. 2434-พ.ศ. 2454) หนังสือที่นำมาแปลส่วนใหญ่มีเนื้อเรื่องประเภทนิทานพื้นบ้านและนิทานสอนศีลธรรมเป็นพื้น ในขณะที่เนื้อเรื่องแนวอื่น ๆ มีน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายสมจริงสำหรับเด็กแทบไม่มีปรากฏเลย สภาพการณ์ดังกล่าวนี้มาเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 แนวความคิดในเรื่องวรรณกรรมมีส่วนรับใช้สังคมด้วยการสะท้อนสภาพความเป็นจริงของสังคมให้ปรากฏ ไก่มาามีอิทธิพลในงานแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กด้วย ในระยะนี้ นวนิยายสมจริงสำหรับเด็กถูกนำมาแปลแพร่หลายมากกว่าหนังสือที่มีเนื้อเรื่องแนวอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการ

ผู้ใหญ่ในยุคนั้นยังไม่เห็นถึงความสำคัญของเด็กที่มีต่อสังคม คงมุ่งในเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก
 ให้เป็นเด็กดี เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่แต่เพียงประการเดียว ต่อมาเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง
 ไป ผู้ใหญ่เริ่มหันมาให้ความสนใจให้เด็ก ๆ ไขโอกาสรับทราบความเป็นจริงในชีวิตและใน
 สังคมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ด้วย เนื้อเรื่องในหนังสือสำหรับเด็กที่แปลเป็นภาษาไทยจึงเปลี่ยน
 ไปเป็น เรื่องในแนวนวนิยายสมจริงที่มีเนื้อหาหลากหลายและให้ข้อเท็จจริงของสังคมมาก
 กว่าเนื้อเรื่องในแนวอื่น ๆ ทั้งที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้